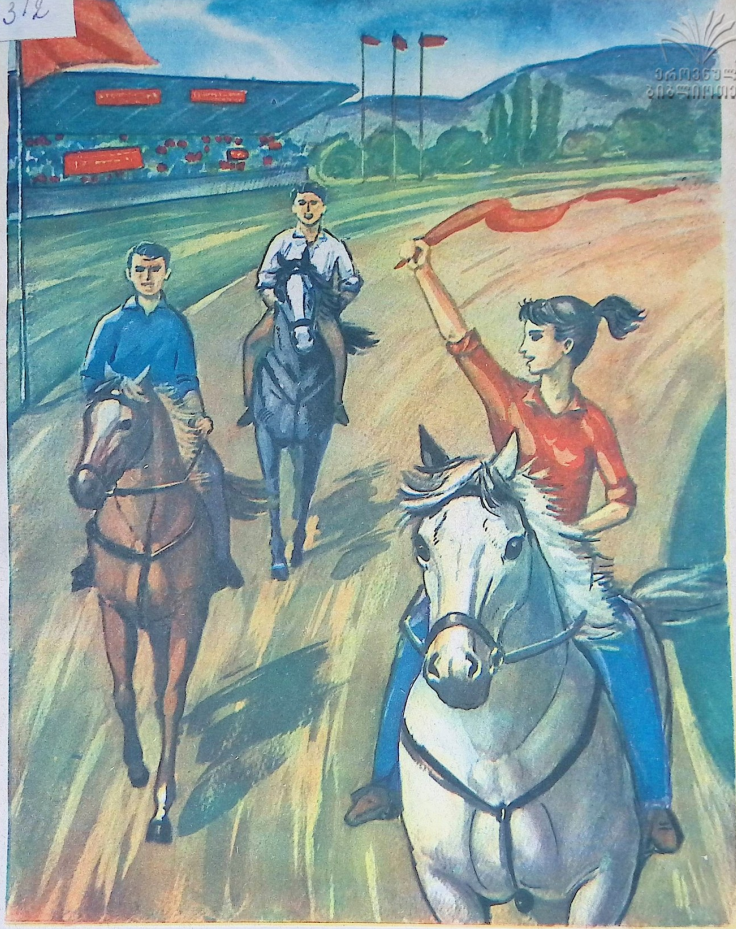

1983/2

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

სიმბოლო

5
1983

სპირველ მაისს

ლია ასათიანი

ინათლა დილამ პირველ მაისის,
ფაფარაშლილი დროშები ღელავს,
მოზეიმეთა ხმები გაისმის
და ერთი ტალღა იტაცებს ყველას.

საგაზაფხულო ნიაგის დარად,
ეს ამოსუნთქვაც სიცოცხლეს გვმატებს,
და იბადება მთაში და ბარად
აღზევებული ბუნების ხატი.

მოსჩქევს სიმღერა და გაღიმება,
ყაყაროს ფრთები შეუბამთ დროშებს,
უსასრულოა ხალხის დინება,
კოლონას ისევ კოლონა მოსდევს.

ყვავილებს ცეცხლი თუ მოსდებია,
ამოგვდგომია ბუნება მხარში,
მშვიდობა თქვენდა! ეს მტრედებია,
ტრიბუნასთან რომ აჭრილან ცაში.

და გრძობ რაღაცას სრულსა და ულევს,
რაც დღესასწაულს უცვლელად ახლავს.
ყველა მკერდში ძვერს საერთო გული,
რომელიც არ გრძობს ასაკს და დაღლას

პირველ მაისის დილა მოვიდა,
ფაფარაშლილი დროშები ღელავს,
ხალხის ზღვა ფარავს ფართო მოედანს
და თბილი ტალღა ეხვევა ყველას.

საქართველოს აკადემიის და
3 ი. ლავინის საბავშვო
ქორეოგრაფიის
აკადემიის
პრეზიდენტი
საბავშვო ჟანრის

ბავშვთა
თეატრი

5 მაისი 1983

შეღი

გივი ბუსუსი

მატყარი თ. შხიამიძე

მთხროვა

14-463

— რამსიდიდ თოვლი მოსულა, ეს სატიალე! — ჩაილაპარაკა გარედან შემოსულმა თედომ და გასურებულ ლულეს მთუფიცხა ხელეში.

თენგიზი იწვა და ყახდად ეხუტა თვალები. „გუშინ ექსკურსიაზე ვიყავით, დაბათვლიერეთ ტყე, დაგვირფით ყვავილები, ვიძღერეთ... დღეს კი წერა გვაქვს ქართულში!“ — ფიქრობდა ბავშვი.

— ეხლა რაღა დროს თოვლია, ქა! — წამოიძახა დედამ და მივიდა ფანჯარასთან.

— მარტი რომ წინ ვედოსო, არ გაგიგონია?

— რამდენია დღესა?

— თურამეტი! — შევირცხლად უბახუსხა მანანამ.

თენგიზმა თავი გამოყო საბნდან და იგრძნო საქონლისა და ნაკვლის სუნი. შერე თუნას თივის სურნელიც და მისხდა მამას. „ბოსელში ყოფილა, საქონელს შეუტანდა თივას...“ — გაიფიქრა და ადგა თვითონაც. აღარ უხაროდა თოვლი. მიბუჭრდა წამთარი, თოვლ-ჭყუპი, ტალახი... ჩაიგვა და მივიდა ფანჯარასთან, სელისგულით გადაწმინდა შეორთქლილი მინა და გასედა გარემოს. კვლავ იზარდებოდა სვავრივად. როდისღა გამოკეთდებოდა ამინდები, გაშრებოდა გზები, მინდვრები, სუფთად მივიდოდა სკოლაში, ითამაშებდა ლანტს!..

მანანამ გადაშლა წიგნი და შეუდგა გაკვეთილების გამოკრებებს...

თენგიზმა მიმოიხედა. ჯერ ისევ ეძინათ უმცროს დაძმებს... მამამ გაიკეთა ხელთათმანები, გავიდა გარეთ, ნელა ჩაიარა კიბე...

ხედავდა თენგიზი: ძლივს მინარღვევდა მუსხლს ზემოთ

შემოწვენილ თოვლს... მერე თვითონაც გავიდა გარეთ თხელი ბურუსი დასწოლოდა მთელ უბანს. აღრავდნენ ჩანდა შორ მანძილზე. მიბუწდებოდა და ბოლოს ხელ მიიკარგა მამაც. სადღაც გააფურთებოთ აუფუნდნენ მძაღლები ბი. უტბად, დაფეთებული შველი შემოვარდა ყუბში ჩანდა. დროს ბოსლის საჩხეში დედა საკენკს უყვრიდა ქათმებს. ტყურმა დაინახა თუ იგი, გადაახტა დაბალ ღობეს, მიკვდა გაკვალულ ბილივს და შევარდა საბძელში.

მამას ღია დარჩნოდა იგი.

დედა გაიქცა და გამოუკვება კარი.

თენგიზი უმაღლე გაეშურა მის სანახავად. მიიბრინა კართან, შეიჭვრიტა ჭუჭურტანაში, მაგრამ ვერ დაინახა კარგად. საბძლის ბინდში კანთივლად არ ჩანდა ტყურნი. გადმოსწია რახა, შეაღო ცოტათი და შევიდა გვერდულად.

როგორც კი დაინახა შევლმა, შეხტა და მიახკდა კედელს. მერე დაფეთებული გამობრუნდა უკან. კვლავ გადახტა განზე... რა ლამაზი სანახავი იყო ეს დალოცვილი! მოყავისფრო-მოჩაღისფრო ქათიბი, დიდრონი შავი თვალები, დაცკვეტილი ყურები, ქლიავისფერი დრუნჩი, წვრილი და გრძელი ფეხები...

არა მოიწიოს რაო, შემიწე!.. ლი გამოვიდა გარეთ თენგიზი და კვლავ გადმორახა კარი.

— წამო, წამო! — დაუძახა დედა. — ალბათ, დიდი თოვლი მოვიდა მთებში და ბარად ჩამოვივდნენ საწყლები. დედევნებოდნენ მგლები, გამოაფრთხოზოდნენ სოფლისკენ...

შევიდნენ შინ.

მანანას უკვე მოესწრო გაკვეთილების გამოკრება. ემზადებოდა სკოლაში წასასვლელად.

თავადაც სასწრაფოდ დაიბანა ხელ-პირი, ისაუზმა, შეხედა გაკვეთილების ცხრილს, ჩანთაში ჩააწყო წიგნი, ჩაიგვა პალტო... ამ ხნის განმავლობაში ერთთავად თვალიწინ ედგა შევილი — როგორ შემოვარდა იგი უზოში, როგორ გადაახტა ყორეს, გაპყვა გაკვალულ ბილივს, შევარდა საბძელში...

დაიხურა ქუდი, აიღო ჩანთა და გაბრუნდა კარისაკენ... მიდიოდა და თოვლს უკვალავდა მანანას, თანაც ისევედებოდა კეტო-კეთი. ათიოდენ ნაბიჯზე აღარავფერი ჩანდა ბურუსში. შორიდან კი ისმოდა სკოლაში მიმავალთა ყრიაბული. მივიდოდა და ეტყობა ბიჭებს, რომ... შევარდა სულის მოსათქმელად. წყლიანი და მძიმე იყო თოვლი. უჭირდა კვალვა. მთლად ოფლში ვახვითქულმა მოინახა ქუდი, შეისინა პალტოს ღილები და გაიღდა საყვლოც.

— შეიკარ, ბაღლო, ისევა, გაცივდები! — ურჩია მანანამ.

— არ გვივიწყდები! — უბახუსხა და შუბლიდან ხელისგულით გაიწმინდა ოფლი. მერე მიმოიხედა ირგვლივ. ახლა აღარ იზარდებოდა წუნანდელივით. კანტიკუნტად ცვიოდა წვრილი ფეხები.

თავშიშველმა და საყვლოცადილმა განაგრძო სვლა. მალე გავიდნენ თემშარაზე, სადაც ხალხს კარგად გაექმდა თოვლი. გამოვა მზე და აჭყობდა ისევ. დადგება ბბორები, ატალახდება გზები... რაღა დროს თოვლი

ქ. მარტოს სახ. სეკ. სსრ

იყო ახლა, ეს ვერანა? როდისღა უნდა ელირსოს გამო-
ბა?" ფიქრობდა და შეღავათით მიაბიჯებდა ახლა.

აი, სკოლა. თოვლის პაპა წამოედგათ ბიჭებს. მერე
ყველაი გადგენენ განზე და დამოუკიდებლად ვარდები. იცინოდ-
ნენ ყოველ მოხვედრებაზე. ცოტა მოშორებით შემსახ-
სტრირდა დარაჯი. დამლაგებებს უკვე გაუხურებინა ლუ-
მლები, ბოლდვინენ საკვამურები... ის იყო შეუდგინე ბა-
ვშები დერეფნის კიბეს და კიდევ დარაჯეა ზარი. უმაღ-
ვე აბჭარა ფეხი. ზოლოდოია აქვს პირველი. ერთხელ
მამინ მოესწრო გამეორება! მერე ჩაუტარებდომდა წერა.
ახე გააფრთხილა მასწავლებელმა, მაგრამ რანაირად უნ-
და დაეწერთ გაზაფხულზე, რიცა აი!..

— ჩქარა, ჩქარა! — იძახდა მორიგე, რომელსაც წითე-
ლი ლენტო მოეკრა მკვლავზე.

თენგიზი შევიდა კლასში, გაიხანდა პალტო, მიუჯდა
მერხს და აბიოლო ზოლოდოის წიგნი. დანდვარებდა
მთელი კლასი. ზოგი კიბოხულებს უკვე მომზადებულ
საწერ თემას, ზოგიც — გაკეთილს. მალე შემოვიდა მას-
წავლებელი და უცხად შეწყდა სხვარი... დაიწყო ხის
ამოკითხვა... მერე სიროჟე ჩამოვარდა კლასში. გაიხანდა
დაჟიკენ. მასწავლებელი კედელზე ჭიკარტებით აკრავ-
და დიდ თეთრ ქაღალდს, რომელზეც ესაბა მტაცებელი
ფრინველის ჭანგები და ბასრისკარტისანი თავი.

— ვინ მომიყვება გაკეთილს? — იკითხა მან, მოათვა-
ლიერა კლასი და მერე მიაჩერდა თენგიზს. — ახა!..

გავიდა დაფითანი, მიობრუნდა ამხანაგებისკენ და დაიწყო
ღირვად...

მასწავლებელი მდუმარედ იდგა მაგიდასთან. ხან მი-
ხედავდა თენგიზს, ხანაც მობრუნდებოდა დადმეობისკენ.
...დაამთავრა თსრობა.

მასწავლებელმა ჩაუწერა ნიშანი და თქვა მერე:

— ახა, კიდევ ერთიც... მოდი, ცარო!

ბაფთიანი გოგონა მყისვე გავიდა დაფითანი.

თენგიზი დაჯდა, მიაჩერდა ციკოს და გაიჩინდა ფიქრ-
ში... წარმოუდგა საბჭელში შემწყვედელი შველი და გაი-
ხანდა ფანჯრებისკენ. ახლავდა შენიშნა კლასში შემოჭრი-
ლი შშის შუქი. ჩხრალით ცვიოდნენ წვეთები კრამიტე-
ბიდან... თვალწინ ცხადივით ედგა შველი: დაფეთებული
აწყობდა აბუ-ივით, ლამბოს გარეთ გავარდნას... ახლა,
აბობა და თვარდებოდა მამაც, რომ ვიციებს, საბჭელში
შველია შემწყვედელი, ვაითუ...

— მასწწ!.. თუ შეიძლება, გამოიშვით შინ?

— ახალი მასალა უნდა აგეს!.. ახლა, არ შეიძლება!

შეხდა კედელზე გარულ ნახატს და დაჯდა უწყადი-
ნოდ. მერე ფანჯრისკენ შემბრუნდა და თვალი გაუშტერა
სივრცეს. ვერც კი გავიგო, რომ ცარო უკვე დაამთავრა
თსრობა და მასწავლებელი გადავიდა ახალი მასალის ახ-
ნახატ. თვალწინ ერთთავად უკვავდა საზარელი სურათ-
ი: აი, ვითომ... მიიწყვედის საბჭლის კეთხუში, სტა-
ცეს ხელი, წამოაქცევს იქვე და... არა!.. მამა არ იყო ბო-
როტი, მაგრამ...

— მასწწ!.. გამოიშვით, რა!..

— მომისმინე, არ გაიჩნდებას, რას ვინსინთ?

დაჯდა და ცოტა ხანს სტაგვე დაუგლო ყური, მაგრამ

ისეც საბჭელში გაჩნდა ფიქრით. არა! შველს არცერს
უხამდა მამა! რომ მივა მინ, უმაღვე შვეა საბჭელში,
დაუყვავებს და მოეფრება როგორც სხოს, დაულორის
დრუნეს, თვალებს... შეურჩევს კარგ საჭმელს, არ მივა-
რებს ცივ ნიავს... როგორ იამაყებს ტოლბეზს, რომ შრ-
მინარბულით ყოვლება შველს...

— ჩაინიშნე გაკეთილი! — გვერდიდან მუჯლუგენი
წაქრა გელამ.

უმაღვე გამოირკვა და გადაშალა წიგნი... მართლაც
საინტერესო საგანია ზოლოდოია. ცხოველები, ფრინვე-
ლები, თევზები... ერთი ტყუური უკვე ჰყავს შინ. შეუწ-
ლია დააკვირდეს მას. ახლა მთელი გულიწყურით უნდა
ისწავლოს ზოლოდოია. ამ საგანში ცოცხალი და ცხადია
ყველაფერი. თუნდაც თვალწინ არ ედგეს რომელიმე
ცხოველი, საკმარისი იქნება სურათიც კი. აი, თუნდაც
აგერ, კედელზე გაკრული ნახატი. როგორი ბასრი ბრჭყა-
ლები და ნისკარტია!.. როგორი ძროვლა თვალბეზს!.. ფე-
აღზე უნდა ისწავლოს ამის შემდეგ ეს საგანი! რა საინ-
ტერესანი არიან ფრინველები, ცხოველები, თევზები...
როდის შე უნდა დაავსო ნაფანგი და იქნება როგორმე დაი-
ჭიროს მელა, მგელი, გარეული კატა... გააკეთებს ხის ფი-
ლიას, შეამწყვედვს ყველას შიგ და ყოვლება დასაკვირ-
ვებლად.

ზარის წყრიალმა გამოაფხიზლა ფიქრებიდან.

მასწავლებელმა ჩამოხსნა ნახატი, აიღო ჟურნალი და
გავიდა კლასიდან.

წამოიშობლენ გოგო-ბიჭები და ახმაურდა მთელი კლასი.
თენგიზმა კი მიიბრინა ფანჯარასთან და გაიხანდა გარ-
ეთიდან. ერთიანად მოწყმენილიყო ცა. ისევემდუნენ მიემ-
ზე მთავარიბული ღრბებლები. წურწური ჩამოდიოდა
წყალი კრამიტებიდან. უფროსი აბავ-აბავ დამდგარიყო
ტბორები. ბიჭები შეგავუულიყვნენ ბორცვზე და გუნ-
დებს უშენდნენ გოგოებს. გაიხანდა ზემოზნისკენ და დაა-
პირა წახვება, მაგრამ ამ დროს შემოვიდა ქართულის მას-
წავლებელი და უმაღვე შეწყდა ქრამული. დასხდნენ
ყველანი. რაკი აპირებდა შინ წახვებას, არ ესამოხდა
მასწავლებლის შემოსვლა. ახა სად ჰქონდა წერის თავი,
მაგრამ რას იზამდა! დაფიქრდა და კარავდა გაიხსენა წი-
ნა დღე. ტყუში ჰყავოდა შინი და, დასკომბაზე გამობურ-
ვოდად კვირტაბი რცხილას და ჩიფულს, ზომარტლას და
კუნულს... მართლადან გამწყვანტული ბუწქების ძირნი
აქა-იქ ამოსუჩუნებულოყვნენ ენძელები. სადღაც საამუ-
რად გალობდა შაშვი. გაიხანდა კაკუნი და მასწავლებელმა
დაანახვით სმელ წიფულზე მიკოსმებული კოდალა. იგი
მოწადინებით ურტყამდა ნისკარტს აბავ-აბავ მისგან-
ვე დაღურტულ ხეს...

— აბა, დარიგე! — უთხრა ნინოს მასწავლებელმა და
გადასცა საკონტროლო წერის რვეულები. თვითონ კი
მიბრუნდა დაფისკენ...

— მასწწ!.. წამოიძახა ელენემ, — დიდი თოვლია რო
მოვდა, მაინც ბუნების გამოღებებმაზე გვექვია წერა?

— მერე რა! თოვლი მოვიდა წესზე, ექსპერტისი შოა-
ბუჭილიბები კი გუშინდელია. გიჭირთ გარდახანავე?

— არა, მასწწ!.. დაეწერთ, დაეწერთ!.. — ხალხიანად

წამოიძახა გურამმა.

თენგიზმა გახედა დაფას და, სანამ აიღებდა კალამს, დაფიქრდა გუშინდელ ექსკურსიაზე. სომ ნათლად ასსოვ-

და ყველაფერი, მაინც უჭირდა წერა. მოულოდნელად მოსულმა დიდმა თოვლმა რაღაცნაირად გაბუნდოვანა ტყეში მიღებული შთაბეჭდილებები. თითქოს ხელახლა მობრუნდა ზამთარი.

— შეიძლება, ვისაც რა გვინდა, ის დაეწეროს? — შეეკითხა მასწავლებელს.

— შენ რა გინდა, მავალითად?

— მე... — თქვა კი, მაგრამ შეებორკა ენა. არ უნდოდა გაემსილა შგლის ამბავი.

— შეიძლება, კი, მაგრამ... სხვა რამეს, ვინ იცის, დაწერ? დაწეკი! — უთხრა და მერე საერთოდ მიმართა კლასს: — გატყობთ, გიჭირთ წერა. რა დაგემართათ? ნუთუ ასე მალე დაგავიწყდათ გუშინდელი დღე? გაიხსენეთ, როგორ წავედით ექსკურსიაზე, რა უნახეთ პირველად, რამ აღგვაფრთოვანა ყველაზე უფრო...

— დაეწერო, მასწ, დაეწერო! — შეაწყვეტინა მამუკამ.

თენგიზმა აიღო კალამი, დაფიქრდა ცოტა ხანს და მერე შეუდგა წერას... ბოლოს ერთხელ კიდევ გადაავლო თვალი ნაწერს, დახურა რვეული და მიაჩერდა მასწავლებელს.

— მორჩი? — შეეკითხა იგი.

— დიახ! შეიძლება გარეთ გავიდე?

— მომიტანე რვეული და წაიღი!

თენგიზს დაავიწყდა ქუდი და პალტო. ეგრევე გავიდა დერეფანში, ჩაიბრინა კიბე და მოკურცხლა შინისკენ.

ასლა აღარ იყო დილანდელივით დიდი თოვლი. თბილი მზე უღიმოდა ქვეყანას. ნაკადულები ჩურჩულ-კურჩურით მიემუხრებოდნენ თავქვე... მიუახლოვდა სახლს და დაშვრიდა თანდათან. არაფერ ზგანებდა ეუზოში და სამხლის ასლი-მასლი. თანდათან უკლო სირბილს და გულაფანცქალებული მივიდა საბძელთან, შეიჭვრიტა. ასლა კარგად იყო განათებული შინამო და უფრო კანთიელად მოჩანდა შეეღოც.

ტყურმა უმაღლე იგრძნო სუნით, რომ იქვე ასლოდან ზვერავედა ვიღაც და გაყურდა ჯერ, მერე მიდგა-მოდგა აქეთ-იქით და მიიჩინა კუსთეში.

თენგიზმა ფრთხილად შეაღო კარი.

დაფუთებული შველი მიასკდა კედელს. რაკი აღარსად ჰქონდა გასაქცევი, გადმოსტა გვერდით და მივარდა კუსთეში...

ბიჭმა უმაღლე დახურა კარი და გადმორაზა კვლავ. მერე მიაშტერდა საკეტს. არ შეიძლებოდა ასე დატოვება. ვაითუ შესულიყო ვინმე: სომ დაფუთდებოდა ტყურით? შესაკდებოდა რამეს... გაიქცა სახლისკენ. ღუმლის წინ ფეხმორთხინთ იჯდა დედა, იქვე ედგა აკვანიც. ეძინა ჩვილს. მოშორებით დააგორებდა პატარა ურემს სამიოდე წლის ძმა.

— რად მოსვედი ასე ადრე? — შემობრუნდა დედა და თითისტარს ჩაახვია ნართავი.

— მასწავლებელმა გამომიშვა, — უთხრა და გამოალო ძველი კარადის ქვედა უჯრა. დედა უთქვამს შიგ ჩაყრილ რკინეულში რაღაც, ბოლოს კი კალამი, მინიბრინა საბძელთან, დაკეტა და გაიქცა სკოლაში.

...დაშთავრდა გაკეთილები და დამსკდებული დაბ-

რუნდა შინ. დაკეტილი ჰქონდა საბძელი, ჯიბეში ელო გასაფხვი, შველს ავად ვერავინ ახლებდა ხელს — რაღა უნდოდა მეთი? კვლავ დედა დისვდა შინ.

— ბიჭო, საბძელი შენ დააქექე? — შეეკითხა იგი.

— კი.

— რაღა? კიდევ კარგი, მალე მოხვედი. გააღე და გამოუტანე თივა საქონელსა!

— იქ აღარ შეიძლება შესვლა! შველი ფრთხება და ვაითუ შეასკდეს რამეს, ან გაუსკდეს გული.

— შვლის ღარიდ გაქვს? მამ რა ვაჭამოთ ძროხებსა?

— რა და ფურქი!

— თივა უნდათ მეწველებსა, არ შევამენ ფურქისა. მიდი, რი გეუბნები!

თივე გინდავდა სახლს უკან ბოსტანში და ორი კონა ფურქი გამოგლიჯა სარზე ავებულ ზეინს. მოუტანა საქონელს, გაუშალა ბოსლის წინ დატყეპნილ თოვლზე და კვლავ შევიდა შინ.

მანანა უკვე მისჯდომოდა მაგიდას და წერდა საშინაო დავალებს. თავდაც უნდა მიეხდნა გაკვეთილებისთვის. ხოლოვინაში უნდა მოემზადებინა პირველად. ახლა სულ ფრიადმზე უნდა ესწავლა ეს საკანი. ცხოველები, ფრინველები, თევზები... მიაჩერდა კედელზე გატრულ გაკვეთილების ცხრილს...

დაბინდა და მოვიდა მამაც.

უმაღვე დატრიალდა დედა. შედგა გაციებული საჭმელი გახურებულ ლუმელზე. მოიტანა პური, ყველი, მწინილი...

— მართლა შველი შემოგვივარდა საბძელში? თავმჯდომარემა, მწვადები შეწვავო, წინასწარ დამიღო ვალი! — თქვა მამამ.

ბიჭს ქვასავით მოხვდა ეს სიტყვები. მწვადებში? საბა... რაღა შველი!..

მამინვე დალა წინა, ადგა და გაიარ-გამოიარა ოთახში. მერ დავდა ისევ და გაბუტულიყო ჩაღუნა თივი. უნდოდა წამომდგარიყო და ევერიან მთელი ხმით: არა! არა! არა! მამამ აკავებდა რაღაც... უნდოდა ტირილიც, მაგრამ არ მოსდოდა ცრემლი. მერე გავიდა გარეთ, დაიჭირა ჯოხი და გაქრა სინანულში. ჩამოყვდილი უკულ ღამეში კარვად ისმოდა მიმედიან გამოქცეული წყლების კარიმწველი. სანანსატყეპნილ ჩამოყვდილი ღვარის ჩხრილი. ჯერაც არ განბუტულიყო დღის სიბოთი. მიუახლოვდა თავმჯდომარის სახლს და რატომღაც შეანდვანაიჯი. შეხანთრა ოჯახში შესვლა. აი, გარეთ რომ სადამე შესვდარიდა, კი... ეტყოდა გაბედულად, რომ არა, არ დააკვლვიანებს შველს! ამა ერთი ხელი ახლოს ვინ-მე!

დიდხანს იტრიალა ჭიშკართან, იქნებ არ იყო შინ? გადამწვავდა კანტორაში წვილა. შეყოყმანდა ჯერ, მერე გაბედულად გაუდგა ქვას. შორიდან მთელი შენიშნა კანტორის განათებული ფანჯრები. თავმჯდომარესთან, ალბათ, სახლი იყო. შეუდგა კიბეს და, რომ ავიდა აივანზე, მამსი კი შევივდა ვარჯება. როგორ შესულიყო იმდენ ხალხში? მართო რომ ყოფილიყო, შევიდოდა და ეტყოდა პირდაპირ, რომ არა!.. ავად ვერავინ შეხებოდა შველს! იქნებ

არ გამომდგარიყო მასთან ასეთი ლაპარაკი? რაც უნდა იყოს, დიდი კაცი პაუღე. თავმჯდომარეა იმსხლეტი ლექტორისა. მას ემორჩილება ყველა და... არ გამომდგამ! ზოდა მასთან ასეთი ლაპარაკი დამწველად თანადიანად გაესაუბრა გუნებაში: „ძია პაუღე, იმიტო მხოველი თმე-ნთან, რომ... ნუ ჩააყენებთ მამაჩემს უხერხულობაში ნუ დააკვლვიანებთ შველს! იმას არ შეუძლიან, გიხიბონ უარი! ძალიან დიდი ხათრი აქვს თქვენი. ცოდევა შველი. იცი, როგორ მებრალბება? იმას რომ მართლა რაღაც უყოს მამაჩემმა, გადავიკარგები კიდევ სახლიდან...“

ფიქრში თანდათან გადიოდა დრო. ოთახიდან ხანდახან მიისმოდა ლაპარაკი. მოსწყინდა იქ დგომა. მით უფრო, მართო არ გამოვიდოდა თავმჯდომარე — გამოპყვბოდნენ სხვეები. ხალხში ვერ ეტყოდა ვერაფერს... „წავალ და თავის ჭიშკართან დაველოდები ისევ. იქ უფრო გავებუდვად მარტოს!..“ გაიფიქრა და ჩაივდა ძირს რომ მიუახლოვდა თავმჯდომარის სახლს, შეჩერდა და დაეტიყო ყოყმანი. სულაც ვადიანუნება მერე. „მადეკლე-გები წინ მამაჩემს და არ დაეკვლვიანებ. ამა ერთი, ახლოს ხელი!“ გაიფიქრა და იმედობანად დაბრუნდა უკან. რომ შესუბრა ებოში, კიდევ გაისვდა საბძლისაკენ. „დინლაზე შევუბრან რძესა და წყალს. თუნდა ერთი დალიოს, თუნდა — მეორე. საჭმელი ხომ... ვაპოხ თივა!“

ადრე ადგა იმ დილით. გამოვიდა გარეთ და მიმოიხედა ირგველი. არ გაეყინა აღმით. გარვა გვარიანად გამდნარიყო თოვლი, მიჩევა კი დატრინილიყო ალგა-ალგელურჯად კამკამება აღმოსავლეთით ოღნავ შეივლებული და... „დღეს დააჭერს მზე და წავა თოვლი წყვად“, გაიფიქრა და საბძელში შეიტანა რძით სავეს ბადაი.

კვლავ უწინდებურად დაფრთხა შველი.

„ნუ გეშინია, შე საცოდავო, შენა, ნუ! არას გერჩი, არა!“ ჩაილაპარაკა და მალევე განთოვდა გარეთ. „ნუთუ არა შინა? რატო არა სჭამს თივის? ალბათ, ვერ იტანს ტყვეობას. ცხვირწინ აქვს სასმელ-საჭმელი, მაგრამ არა. აფერი არ უნდა გამოიწყვადეულს. მხოლოდ თავისუფლება, ტყე, მინდორი, იალალი... მამსინ ვაგუშვებ, როცა ქედებზეც აწრება თოვლი.“

შინთა და დართი შემოდიოდა ცინცხალი დილა. გაუყინარი ტბორი იდგა უშოში. კვლავ დაპაუღვით ცვიოდა წვეთები კარიბტიბიდან. სადღაც გულამისკვნით გაღობდა შაშვი. ჰოი, რა ტბილი იყო შიხი ხმა!..

...გაეშხადა სკოლაში წასასვლელიც. გარეთ რომ გამოვიდა, გახვდა საბძელს. უმაღვე წარმოუდგა საბარლო შველი. მიბაჯვდა უხალისოდ. აღარ ეწავა სკოლაში. თუნდაც მთელ დღეს დააღამებდა საბძელთან, რომ გაჭირვებისას რითიმე მისხარებოდა ტყუილს. მოუხსნა ზარის ხმა და მამინდა ააჩქარა ფეხი. ძლივს შეასწრო მასწავლებელს. მას კვლავ საკონტროლო წერის რვეულები მიჰქონდა კლასში. „ალბათ, გავგასწორებინებს შედღემებს“, გაიფიქრა და მოიხსნა ჩანთა.

შეოვიდა მასწავლებელი და მიესალმნენ ბავშვები. — დასკედიო! — თქვა მან და მივიდა მაციდასთან. „ამა ერთი, რა ნიშანს გამოიბნავდებს... რაღა ლაპარაკი უნდა, ორიანი მექნება. იმ ხომ სხვა რაღაც დაწვერ...“

ალბათ, ვერც გამოიმიჯნა კარგად."

— მასწა... ბევრი ორბუია? — ვერ მოითმინა სოსომ.
უმაღლე ჩამოვარდა სიჩქმე, ყველა დაძაბული ყურადღე-
ლებით მიაჩერდა მასწავლებელს.

მან გადაშალა ჟურნალი, გადაავლო თვალი კლასს, მე-
რე ჩაწერა რაღაც და მისწვდა ერთ-ერთ რეკულს. მაგ-
რამ, სანამ ამოკითხავდა ვისიმე გვარს, გამოიხედა
კვლავ.

— არ მოველოდი ასეთ ცუდ შედეგებს... რამ დაგაბ-
ნით? წინა რღვს დავაფადლოდრეთ ბუნება, როგორი იყო
ტყე-მინდორი გაზაფხულის პირზე, გესაუბრეთ... შერე-
ოქვე გაამბობინეთ რამდენიმეს... ალბათ, ასე უცხად რომ
შეიცვალა ამინდი და მოვიდა თოვლი, ამან ავიზინათ
თავგზა... — თქვა და შეუდგა შევდომების გარჩევას.

დაფაზე შექდა არასწორად ავებულ წინადადებებს,
კუთხურ გამოთქმებს.

"რატომ ავგანებებს ჩემი რეკულის წაკითხვას?" გაიფი-
ქრა თენგიზმა და გადაუწყდა იმედი. ალბათ, ორიანი
ქქონდა მიღებულ.

მასწავლებელმა ბოლოს ამოკითხა თენგიზის გვარი
და შეინებულ იბიჯს უმაღლე წამოდა ფხზე.

— ოდესმე გინახავს შველი? — დაუჭვებით შეკითხა
იგი.

გაისუსა მთელი კლასი, თენგიზისაკენ მიბრუნდა ყვე-
ლა.

— დიას! — უპასუხა გაუბედავად და კიდევ უფრო მეტი
უხერხულობა იგრძნო მასწავლებლის დაინებული მზე-
რის გამო.

— თუმცა აქ ისე ცოცხლად და დამაჯერებლად გაქვს
აღწერილი... ტყუილად ვერ შეთხზავდა შენი ხნის ბავ-
შე...

— მასწა... რა დაწერა? — შეკითხა ლელა.

მან არ უპასუხა და განავრძო:

— მე ამდენს არ მოველოდი შენგან! ყოჩაღ! სწორად
გიწერია წინადადებები, სასკენი ნიშნები და, რაც მთა-
ვარია, ამბავია მეტად საინტერესო!

— მასწა... რა ნიშანი დაუწერეთ? — ვერ ისვენებდა
ლელა.

— სად ნახე, ბიჭო, შველა? გაიმბო ვინმემ, თუ...
შეკითხა მასწავლებელი და აღარ მოუცადა პასუხს, გა-
ნავრძო კვლავ: — ჩვენი მიზანია ვისწავლოთ გამართული
წერა. ამიტომ სან ექსკურსიის შთაბეჭდილებებს გაწერი-
ნებთ, სან — რომელიმე ნახატის შინაარსს. მე მინდა,
როგორმე მიეჩვიოთ დამოუკიდებელ აზროვნებას, შეგეძ-
ლოთ თქვენი შთაბეჭდილებების სწორად გადმოცემა...

— რა ნიშანი მიიღო, მასწა? — ევღარ მოითმინა რე-
ვაზმა.

— ზრიადი! — წამოიძახა გაღიმებულმა მასწავლე-
ბელმა.

ყველამ გაფართოებული თვალებით შეხედა თენგიზს.
მასწავლებელს კლასში დღემდის იშვიათად გაემეტებინა
ეს ნიშანი.

— სად ნახე, ბიჭო, შველი? — შეკითხა კვლავ.

— ჩვენა გვყავს! — უპასუხა და ისეთი მღუმარება ჩა-

მოვარდა კლასში, ბუზის გაფრენასავსე კი გაიგონებდა
კაცი.

მერე უამბო დაწვრილებით...

...დამთავრდა გაკვეთილები. წამოავლეს **ინტენსიური ზედღეობის**
ებს და ჯგროდ გამავიდნენ დერეფანში.

— წაშო, გვაჩვენე შველი, თენგიზ! — წამოიძახა ოთა-
რმა.

ამაყად გაუძღვა ავრიანულეზულ გოგო-ბიჭებს, მიჩ-
ქაროდნენ მხიარული ჟივილ-ხივილით. უკვე გამშრალი-
ყო ორღობები. მთელი ძალით აჭურდა გაზაფხულის
მზე. ოსშივარი ასდიოდა ჯერ კიდევ სველ ბოსტნებსა
და სოდაბუნებს. ასლომანთი თითქმის აღარსად ჩანდა
თოვლი... მიახლოებისთანავე შენიშნეს თენგიზის მამა.

მან გააღო ეზოს კარი და გაეშურა საბძლისაკენ.

"გაიმე!.. მის დასაკლავად ხომ არ მიდის?..." გაიფიქრა
და უნებურად აუჩქარდა ფეხი. თუმცა ჯიბეში ედო გა-
საღები, მაგრამ შინა გაიქცა და გამოეკიდნენ დანარ-
ჩენებიც.

აგერ, თედომ გადმოსწია რაზა და გაუჩინარდა საბძე-
ლში.

"კიდევა ყოფალა სხვა გასაღებიც..." გაიფიქრა და ის
იყო, უნდა ეკოვლა მამისთვის. არ ახლო ხელიო, რომ
ლიად დარჩენილი კარიდან ისარივით გამოვარდა ტყე-
რი.

მის დანახავზე ელდანაკრავებივით შედგნენ ყველანი.
გრძელი ნახტომებით მიქროდა შველი.

— წაიღო... მშვიდობით ინავარდე მთებსა და ტყეებ-
ში!.. მარჯვენამც მოსტეხია შენს მტერს!.. — მისძახოდა
თედო.

შველი კი მიქროდა... მალე შეეფარა ტყეს.

ერის ბავშვთა სახლით აღსაზრდელების გახარებულია ნათელი შიანი საძინებელი დეკორაციები. მთიანეთში მისი შვილები უკვე სადილო დაბაზში, სადაც ველოციკლების სუნი ტრიალებს, მხარული ერთმედი ისმის პიონერული კლუბიდან.

საბავშვო სახლში ცხრა ეროვნების ბავშვები ცხოვრობენ — ქართველები, რუსები, სომხები, უკრაინელები, აზერბაიჯანელები; ქვრთები, ოსები, ლეკები, ქისტები. ყველაზე ყარე მეგობრები არიან. ცხრა წელიწადია აქ ცხოვრობენ

ოჯახი ჯიჯი, შეღნიერი

სკოლის
პოპულარი
ანსამბლი
გულმოდინად
სწავლობს
ქართულ
ინოვაციას.

მეჩემ ბავშვები

გრეკოლი, ლამაზი ეზოს შესასვლელთან მომე რესტორტების აღმები ფრიალებენ. მთელი დღე სიმღერა და ყრიაშულა ისმის ეზოდან და კობტა შენობებიდან. მღერიან ბედნიერი. სახეგანწყინებული გოგონები და ბიჭები, რომლებიც ამ დიდ და ბედნიერ ოჯახში იზრდებიან. საბავშვო სახლში მოამბე აღმზრდელთა გული გაუთებს მათ, დაავიწყეს ის ოჯახური გავირება, რაც ბედმა წილად არგუნათ.

პიონერული
აქტივი
ციცინო
ხელმძღვანელის
მეთაურობით
რამაშაღის
ბავშვებს
იხილავს.

ნორჩი
მეგობრები
პარასან
თონიანი.

ლალი დედაჩიანი და მისი ძმა რევაზი. პირველად რომ მოიყვანეს, შემკრთალნი იყვნენ, მაგრამ აღმზრდელები ისე გულშობილად შეეგებნენ, რომ სწრაფად შეეთვისნენ ამ დიდ ოჯახს.

ღიამ, დიდა ეს ოჯახი — 90 დამანი არიან. და-ძმა — ასე უწოდებენ ბავშვები ერთმანეთს. ვასაკეთრებით საზოიო განწყობილება სუფევს ხოლმე აქ დაბადების დღეებზე, იშვიათად თუ ვინმეს უნახავს ასეთი დღესასწაული — საბავშვო სახლში ხომ ერთად უხდიან დაბა-

დების დღეს ერთ თვეში დაბადებულ ბავშვებს.

დაბადების დღეზე ბავშვები მღერობან, ცეკვავენ; სკოლის მეგობრებმც მოდიან მათთან სტუმრად (საბავშვო სახლის აღსაზრდელები, სოფლის სკოლაში სწავლობენ და იქაც ბევრი მეგობარი ჰყავთ). სახეიმო სუფრისათვის ნამცხვარს მზარეულიც ამზადებს და ბავშვებიც აცნობენ.

რა სიხარულით აუტყვიდა გული ცირა ფასურიძეს, როდესაც დაბადების დღეს — დილაადრიან ლამაზი წიგნი უძღვნეს მეგობრებმა — ასე ხომ მამამ იცოდა!.. მამა კი ტრაგეკულიად დაედუბათ ცირასა და მის ოთხ დას. მალე მძიმე სენმა დედაც იმსხვერპლა. დიდი იყო ბავშვების მწუხარება, მაგრამ ეწრის საბავშვო სახლის დიდმა ოჯახმა გული გაუთბო და მომავალი ბედნიერი ცხოვრების რწმენა ჩაუნიერვა დაობლებულ პატარებს.

საბავშვო სახლში ათობით გულთბილი ბარათი მოდის. მათი ავტორები აქ, ეწრის საბავშვო სახლის კედლებში გაიზარდნენ და ახლა ცხოვრების დიდ გზაზე გასულნი, სიხარულს უზიარებენ, თავიანთ ცხოვრებისეულ წარმატებებზე უამბობენ იმ ადამიანებს, ვინც თავის დროზე დედობა და მამობა გაუწია მათ.

„როგორ მენატრება მაჭაურობა. ხშირად, ძალიან ხშირად გახსენებთ“ — სწერს თავის აღმზარდელებს ლიდა ქარქუხავეა.

მესტიის სკოლა-ინტერნატის სასწავლო ნაწილის გამგეს იზოლდა წიფიანს კი მათთვის თავისი ფურცლსურათი გამოუგზავნია. პატრიციაშია

განდროსანს
უსაშაპ
პრა-პარპა,
ქოსრა,
პარპაპა, —
ეს
პარპაპა
იმიინ
გროგონაპა
და
პირიოპ
ცლილოპინა
საფაქლიანადა
დაფაქლიონ
ხელსაქმინს.

პოკუდაროვით
სარგაპლოპს
პარპაპაი
აღსაზრდელებს
შოშიძი,
პპპპი
ბამბაინი
ოცნაპარპა
პპპპპ
ნონანს,
ნანანს,
პაუპპინს
და
სხვათა
ღირსეულნი
შევიცვლილი.

და მოწიწებით მიმართავს იგი მისთვის ძვირფას ადამიანებს, რომლებმაც აწვდიეს ასწავლეს და ცხოვრებაში პირველი ნიბიჯებიც გააღადგმევიწყეს.

ნილო ხვებლიანი გავრაში ცხოვრობს, საკუთარი ოჯახი შეუქმნია. პირველი ვაჟისთვის ნიკოლოზი და

ურქმეგია — საბავშვო სახლის დირექტორის სახელი და ამით ნათლად გამოუხატავს სოციალური და პატრიოტისკება, რომელსაც იგი საბავშვო სახლისა და მისი ხელმძღვანელის მიმართ გრძნობს. კიდევ ორი ვაჟი ჰყავს ნინოს — პატარა და გიკა. საბავშვო სახლში გამოგზავნილ წერილში იკ

აღსაზრდელები
პოპაპ
პაპაპაპაპა
გულფოღინინა
პარპაპინ
საქოლის
პაპ-პოპპინს.

ძვირფას აღმზრდელებს თავის ოჯახზე მოუთხოვს და სთხოვს გავრავი ეწვიოს მას, ვახარონ და თავდაც ვახარონ!

როგორ ცხოვრობენ, რას აკეთებენ ეწრის ბავშვთა სახლის აღმზრდელები, ამ დიდი მეგობრული ოჯახის წევრები?

წოდით, თვით ბავშვები ს მოუყვებიანო.

ვახლი მეფარიშვილია: ჩვენს საწოლ ოთახებში სისუფთავე და თანაფიქრება ერთმანეთს გვიჩვენებთ ოთახების მთელში. არ გაგვიკვირდეთ, გოგონებს ხშირად ბებიები ვწოდებით — იატაკის გაპარალელად გვეხებრება და საწოლების გასწორება.

იზა რამიშვილი: ყარვა ხანია საბავშვო სახლში ჩამოჩენილი არა გვეყავს, ჩვენი დევიზია: „ერთი თაყველასათვის, ყველა — ერთისათვის!“

ლო მსტილფეხა პირტუცი და 29 ლირი. მთელი წელიწადი საბავშვო სახლი უზრუნველყოფილია ხილითა და ბოსტნეულით. სიმინდის ფქვილით, სასაბილო ყოველდღიურად იღებს ახალ რძეს.

საგულისხმოა, რომ დამხმარე მეურნეობასა და ფერმებში აღსაზრდელებიც შრომობენ. აი, რას გვაიმობენ დარჯან ვარძელაშვილი და დიდი კუსტაშვილი:

დარჯან: ბებიები სიმინდის ყანას უვლიან, გოგონები კი ბოსტანში მშრომობთ, თუმცა ბიჭებიც ხშირად ვეხმარებიან. შარშან სიმინდის იყენით უხვი მოსავალი მივიწიეთ, რომ ჩვენს თბილისელ თანატოლებს, სკოლა-ინტერნატის აღსაზრდელებსაც გავუბავშვებთ.

დიდი: მეცხოველეობისა და მელორიების ფერმებშიც ვიყოჩადეთ — იქ ძროხებს, დეკაულებსა და გოკებს

ნერგონ შრომის სიყვარული, რა თქმაობა? თი კარგი მომავლის საიმედო საწინდარია

საბავშვო სახლის საბავშვო ხელსიწმინდე რვა საკრებო ჯგუფად არის დაჯერებული. ჯგუფები კი ყველა გოგონა წყვალღობას, ბავშვთა ბავშვთა ოსტრიტაციონების ამოკარგვის საქართველოს რუკა მოსკოვშიც გაიზავნა. სადაც საბავშვო ცენტრის სახლში მეურნეობის მიღწევითა გამოფენაზე იყო ექსპონირებული.

ჩვენი ქვეყნის მრავალ კუთხეში ჰყავთ მეგობრები აქაურ უმწიქრებლებს. მათი ბავშვებიც ჰქონდა ოთახშია გამოფენილი. ვლოგოდის ოლქის ველოკე ლუკის საბავშვო სახლის აღსაზრდელებს ფორსტოთებიც გამოუგზავნიათ. აი, სპორტული მოედანი, სასულე ორკესტრი, ლამაზი ცეკვილები დამწებებლები. ეს ქართული ყავილეობა — თესლი ეწრელები წოჩმა ნატურალისტებმა ვაუგზავნენ შორეულ მეგობრებს.

დიდი ზენი ქონდა ეწრის საბავშვო სახლის კოლექტივს, როდესაც სოციალისტურ შეჯიბრებში მოამბეული წარმატებისათვის იგი დაჯილდოვდა საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს და ფარვაგობრივი პროფკავშირის რესპუბლიკური კომიტეტის გარდამავალი წითელი დროში, დიპლომითა და ფულადი პრემიით. ეს ჩაღლი ნათლად გამოხატავს საბავშვო სახლის მთელი კოლექტივის დიდი, გულისხმიერ მუშაობას.

საკავშირო თუ რესპუბლიკური ჩილო მეგრეტი დაუსახარებია ეწრის საბავშვო სახლის კოლექტივს. მაგრამ აღმზრდელებისათვის განსაკუთრებით ძვირფასია მათი ყოფილი აღსაზრდელების — ცხოვრების ფართო გზაზე გასული, საყოველთაო შრომაში ჩამბული ადამიანების მადლობის ბარათები, რომლებიც მრავლად იხსნება საბავშვო სახლის დირექტორის ნიკოლოზ შვალაძის ოთახში. (6. შვალაძე უკვე მეოთხედი საუბრე უნარიანად ხელმძღვანელობს საბავშვო სახლის კოლექტივს). ვაივლის დრო და ასეთვე წერილებს გამოგზავნიან ისინი, ვინც დღეს ამ დიდი, მეგობრულ ოჯახში იზრდება.

გამარჯვება და სიხარული იყოს მათი თანამგზავრი ცხოვრების ფართო გზაზე!

კვლავი ხახვის ბოლქვებს რაბავე გოგონები

საშინაო დავალები მსრულებლაში მოსწავლეებს აღმზრდელებიც გვეხმარებიან, მაგრამ ერთმანეთზე პიონერებიც ვზრუნავთ. „სასწრაფო დახმარების“ ეტიკეტის წევრები თანატოლებთან ერთად გვეცადიანობთ. ეწრის საბავშვო სახლის აღსაზრდელებს თავისებური წვლილი შეაქვთ ქვეყნის სასურსათო პროგრამაში. თერაპეტიკური ჰექტარზე გადკვიმული საბავშვო სახლის დამხმარე მეურნეობა, იგი მთიციუს ხეხილის ბაღს, სიმინდის ყანას, ბოსტანს, ვენახს, მეცხოველეობისა და მელორიების ფერმებს, სადაც ჰყავთ 19 სუ-

ვევლით. შარშან ერთი ტონა ხორცი ჩავაბარეთ სახელმწიფოს. შემოდგომაზე ათი ტონა თივა დავამზადეთ. სად არ ვითბავდით ბალახს—გზისა და ყანის პირას, ეწრში. ოპერაციაში „ნოზათი წიქარას“ თავი ისახლევი ილო ლეზინიანძემ, ვამლო მეფარიშვილმა, დარჯან ვარძელაშვილმა და სხვებმა.

დაიხ, ნიშანდობლივია, რომ ყველა სხვა სიყვარულთან ერთად, აღმზრდელები ცდილობენ ბავშვებს ჩაუ-

აქოქაქაქაქი რაზერბი

ალბათ ყველამ, ვინც კი ალხახე-ში ყოფილა, კარგად იცის იგიური ტყე-პარკი. ამჯერად ჩვენ იქ იმიტომ ვახსენებთ, რომ ადგილობრივი საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა, ნადედა კურჩენკოს სახელობის რაზმეულის პიონერებმა შეფხმა აიღეს მასზე. ასე რომ, ახლა ისინი აგებენ პასუხს სრულ წესრიგზე ამ მშენებ სამეფოში.

მაგრამ მოდით, გავიხსენოთ ამ სკოლის მოსწავლეების სხვა ინიციატივა — «ვიოლეთ ვაკეეთილის ყოველი წუთის ფასი!» ნორჩმა ალხახეებმა გადაწყვიტეს მაქსიმალური ყურადღებით ყოფილყვენენ თითოეულ ვაკეეთილზე, გულდასმით ესმინათ მასწავლებლებისათვის, რათა შემდეგ უფრო გაადვილებოდათ სახლში დავალებების შესრულება, ამ გზით თავისუფალი დროც რომ უფრო მეტი მორჩებოდით. სწორედ ამ «რაზმეების» ამოქმედების გზით გამოყვეს პიონერებმა თავიანთი დღის რეჟიმიდან ტყე-პარკის მოვლისთვის აუცილებელი დრო. დრო კი ამ საქმეს არცთუ ისე ცოტა სჭირდება. ჭერ მარტო ჩამოცვენილი ფოთლების აჩრეთე თქვეთი სხვათა შორის, ეს ფოთლები წარმტებებით გამოყვეს საქონლის საკვებად. გამოდის, რომ ვგო-ბიჭები ორმაგად სასარგებლო შრომას ეწევიან. გარდა ამისა, ისინი რკოსად ბლომად აგროვევენ ღორებისთვის.

წესს საერთოტო ქალაქ გავრის ოთხმოცი წელი უსრულდება. ვაგროლმა პიონერებმა გადაწყვიტეს მშობლიურ ქალაქს დაბედების დღეზე ახეწონ... წესრიგი, დიას, დიას, წესრიგი. მართალია, ცოტა უჩვეულოა და უხეხარი საჩუქარია, მაგრამ ალბათ ყველაზე ძვირფასიც. მილიციის ნორჩი მეგობრები გამუდმებით მორჩევიან ქალაქის ქუჩებში, გადასვლელებთან. გადასვლაში ეხმარებიან პატარებსა და მოხუცებს. ვანსატორებულ ყურადღებას იჩენენ პიონერული ვაგროს მშენებრივ პარკების მიმართ, ზრუნავენ მათ სილუფთავეზე და ლაზთაინობაზე. უფეს ყველა ნორჩმა ვაგროლმა იცის, რომ მათი მშობლიური ქალაქი ცხოვრობს და შრომობს დღეობით — «სანიმუშო ქალაქს — სანიმუშო წესრიგ!» ხოლო ეს წესრიგი მოსწავ-

ლებსთვის პირველ რიგში სკოლაში იწყება. სწორედ ამიტომ არის დღეს ვაგროს ყველა სკოლაში ასე ფართოდ გაშლილი მტკიცე დისციპლინისათვის ბრძოლა.

0. ნახვილი

არს ერთი ნოთი უსაქომღ!

ნოლა, დანარი, გომი... აი, ამ სოფლების სოლებს დავისახელებენ პირველ რიგში, თუ იკითხავთ, სამტრედიის რაიონის რომელ სკოლაში აიხი-ას ყველაზე შრომისმოყვარე, ბეკით და აქტიური პიონერები. თუმცა საუბრეთსთა შორის რჩებიან სამტრედიის პირველი, მეორე და მესამე სკოლების ნორჩ ლენინელებსაც აუცილებლად დავისახელებენ.

ჩვენ უკვე შეეჩვიეთ იმას, რომ აქტიურებად იმ მოსწავლეებს მიიჩნევენ, ვინც სხვებზე მეტ კართს თუ მაკულატურას აგროვებს, უშვებს ქედლის ცაგვებს, ემზარება სწავლაში ჩამორჩენილებს. ჩვენს მიერ დასახელებული სკოლების ვგო-ბიჭებმა კი მრავალ სხვა საქმეშიც გამოიჩინეს თავი. სამტრედიელი პიონერები, მავალეთად, სკოლის ვაგროტო პოულობენ ბევრ სათავისო საქმეს. მათ ერთხელ და სახუდამოდ დააწყეს — ვულგორილ არ ჩაუაროს უწესრიგობისა და უდისციპლინობის აცერით გამოვლინებას. ქალაქის ყველა სკოლის პიონერულ რაზმეულში შექმნილია სპეციალური მორჩევი ბრიგადები, რომლებიც წესრიგს ადევნიენ თვალს. ბრიგადის წევრები სახლებში აკითხავენ ამხანაგებს, გებულობენ, როგორ ასრულებენ ისინი დღის რეჟიმს, როგორ ემზარებიან სუფრისებს, როგორ მეცადინეობენ. უფრო გომის საშუალო და რაგვულაინ სკოლების პიონერებმა კი გომის მერცხლეტა-მემობტებობის მერცხლეტაათა საკუთარი მუდმივოქმედი ბრიგადები ჩამოაყალიბეს.

დღის არც ერთი წუთი არ უნდა იკარგებოდეს უქმად — ამ შენებთ: სწავლობენ და შრომობენ დღეს სამტრედიის რაიონის ნორჩები, რომებთან შორის განსაკუთრებით გამოირჩევიან: ვლენტიანა შხიბი, ლეან სისხარულიძე, ათანდილ ვიგორაძე მონადან, ირინე ამბოლობელი და მონადა ამბოანიძე გომიდან და სხვები.

0. ილარიძე

საყოველთაო საზრუნავი

ვგო-ბიჭები სკოლიდან ბრუნდებოდნენ, რაღაცაზე მჭობდნენ, იცი-ნიდნენ, კამათობდნენ. მერე უცხად ყველა ერთობლივად შეჩვენა, წინ წასულებიც უკან დაბრუნდნენ. სუფთად დაწკრილებულ, კოხტა ეზოში ონკანიდან თქვილით მოდიოდა, ტყუილია, უსარგებლოდ იკარგებოდა სასმელი წყალი. დაკობლებმა შეადეს პიონერებმა ქიშკარი, შეამოწმეს, ონკანი ვაგროტებულ ხომ არ არისო. არაფერი გაფუჭებული არ აღმოჩნდა, შეჩალოდ, ეზო-კარის პატარანების უყურადღებობითა და უყვართობით იღვრებოდა და ასე უნდაგრობოდა წყალი. სწორედ ამ წინაბეკების მერე გადაწყვიტეს ნორჩმა ხრესილელებმა სოფელში სასმელი წყლის ხარჯვაზე პიონერული კონტროლი დაეწყესინებით. სწორედ მათი დამსახურებაა ის, რომ დღეს ხრესილეში სასმელი წყალი არ იკარგება უქმად და უსარგებლოდ.

ხრესილელ მოსწავლეებს ტყიბულის რაიონის სხვა სოფლებშიც გამოუჩნდნენ მიმდევრები. და არა მარტო წყლის ყვირათობა ხარჯვაზე კონტროლს მოკლებულ ნორჩებმა ხელი. ახალბას რაიონის ყველა სკოლაში ჩატარდა მშობლივო კრებები, რომლებზეც და ლაპარაკი იყო მოსწავლეთა აკადემიურ მოსწრებზე და დისციპლინაზე, მათ აქტიურ მონაწილეობაზე სასურსათო უზრუნავის განხორციელებაში და დისციპლინის განმტკიცებისათვის ბრძოლაში. ტყიბულელმა პიონერ-მოსწავლეებმა ელემტროენერგის ხარჯვაზეც დააწყეს მეფილყურებოდა და იცით, რამდენ ტყუილ-უბრალოდ მონაჩაჩებ სათუთრა აღმოჩინეს სახლებში, ქუჩებში და სკოლებში? მარტო სოფელ გურნის საშუალო სკოლაში ზედმედად დახარჯულ 150 კილოვანსათა ელემტროენერგია აღმოჩნდა. დღეს კი, რაიონის ნებისმიერ სკოლაში რომ შეიპოვო, ვერსა-ვერც საკლასო ოთახში, ვერც დეკორაჟში ვერ ნახავთ უქმად ანეტიბულ ყველაზე სუსტ სათუთრასაც კი. როგორც ყველა საქმეში, აქაც მეწინავეობენ ახალსოფლის რაგვლანის სკოლის, ტყიბულის პირველი, მესამე და მეოთხე სკოლების მარჯვე ნაფლახველი რაზმეულები.

ა. ნახვილი

ყურადღება, ყურადღება!

საქართველოს

მაცხადებით კონკურსს

„საუკეთესო პიონერული ზეგმა“

პიონერები—
სამშობლოს

მთელი ჩვენი რესპუბლიკა თავდადებით შრომობს პარტიისა და მთავრობის მიერ დასახული სასურსათო პროგრამის წარმატებით განხორციელებისათვის. ამ საყოველთაო-სახალხო საქმეში თავისი წვლილი შეაქვს საქართველოს პიონერი-საც, რომელიც ყველაფერს აკეთებს, რათა პირნათლად შეასრულოს პიონერული საქმეების ხუთწლედის დავალებანი. აღისფერყვლსახვევიანი გოგონები და ბიჭუნები დაუზარებლად ირჯებიან საკოლმეურნეო მინდვრებსა თუ ბალ-ვენახებში, მეცხოველეობისა თუ მეფრინველეობის ფერმებში. ისინი, როგორც ყოველთვის, მხარში უდგანან უფროსებს შრომის ყველა უბანზე.

სახალხო დოვლათის შექმნაში აქტიურად მონაწილე პიონერ-მოსწავლეთა ნახალისების, მათში კოლექტიური შრომის ჩვევთა აღზრდის მიზნით, უფრნალი „პიონერი“ აცხადებს კონკურსს: „საუკეთესო პიონერული ფერმა“.

კონკურსში მონაწილეობის მიღების მსურველმა პიონერულმა ფერმებმა რედაქციაში განაცხადი უნდა გამოგზავნონ ამა წლის 30 აგვისტომდე (განაცხადის ფორმა იბეჭდება აქვე).

აღებულ ვალდებულებათა შესრულების შესახებ მასალები, კომკავშირის ქალაქკომის, რაიკომის მიერ შემონმშეული, უნდა გამოიგზავნოს არა უგვიანეს 1984 წლის 30 იანვრისა.

კონკურსში გამარჯვებულები მონვეული იქნებიან თბილისში 1984 წლის მარტის არდადეგების დღეებში, გადაეცემათ საქართველოს ალკ ცენტრალური კომიტეტის სიგელები და ფასიანი საჩუქრები, დაათვალერებენ დედაქალაქის ღირსშესანიშნაობებს.

უფრნალი „პიონერის“ რედაქცია
სამშობლოს კომიტეტი

„საუკეთესო პიონერული ზეგმა“

კონკურსის მონაწილის განაცხადი

1. ალაპი, რაიონი, სოფელი, სკოლა _____
2. ფერმის წმინდა რაოდენობა _____
3. ფერმის სახეობა _____
4. აღებული ვალდებულება _____

სოფიო გორგაძე თითქოს ზურღლით უხარბო

საორკი პედაგოგი
სპორტული
მწიგნობარი

კეთილი, პრტიბული გეგოჯარი

ნანა ვაქლინიძე

ლერჯავ, შენ გრძობა გონია,
როგორც კაცს, აღმინან...
პაპა-შაბაძე.

უსსოვარი დროდნე აკავშირებდა
წრფელი სიყვარული და მეგობრობა
ადამიანსა და ცხენს: ცხოველთა შო-
რის ცხენი გამთარჩევა საზრიანო-
ბით და, რაც მთავარია, ადამიანისდ-
მი უსაზღვრო სიყვარულით. მრავა-

ლი მავალით მოწმობს, რომ ამ ნამ-
დვილად კეთილმა მეგობარმა ბევრ-
ჯერ სიკვდილს გადაარჩინა თავისი
მზედარი, ბრძოლაში ცხენი კარგი
ამხანაგიც იყო და საიმედო თანამე-
წყეც. სამშობლოს დამოუკიდებლობის
სათვის გაუთავებელი ბრძოლების
აუციულოლობა აიძულებდა ქართვე-
ლებს, ყოფილიყვენ ფიზიკრად
ძლიერნი და მოხერხებულნი. ერთნა-
ირად ფლობდნენ იარაღს და ერთნა-

პარპრტო:

**პორნაკეპი-
ქლიარნი
გაგაღული
გარანი**

ირად ჭირითობდნენ მეფე და მსახუ-
რი, ბატონი თუ გლეხი, მღვდელი თუ
ვაჭარი. ქართველი მეფეები ხალხს
ვაყაყობისა და რანდობის მავა-
ლისს უჩვენებდნენ.

გავიდა დრო, ჩვენს ცხოვრებაში
ცხენის ადგილი ავტომობილმა, ტრა-
ქტორმა და კომბაინმა დაიკავა.

დღევანდელ პირობებში ცხენი უმ-
თავრესად სპორტს ემსახურება.

პირველი, გაუბნეავი და მოკრძა-
ლებული დამოკიდებულება ცხენთან.
სურვილი მასთან ახლოს მისვლისა
და მოფერებისა — აი, იმ დიდი და
გულწრფელი სიყვარულის, მეგობ-
რობის დასაწყისი, რომელიც მოზარ-
დსა და ცხენს შორის მყარდება და
რომელიც შემდეგ დიდი ხნის განმე-
ლობაში გაძლედება.

მეგრამ საჭიროა იმის ცოდნაც,
რომ, როგორც ადამიანი არ არსებობს
ერთნაირი ხასიათისა, ისევე არ არ-
სებობს ერთნაირი ბუნებისა და ტემ-
პერამენტის მქონე ცხენი. ზოგის ხე-
ლში იგი მშვიდი და თვინიერი, ზო-
გისაში — ამაბული და ნერვიული.
მხოლოდ დიდი მოთმინებით და გუ-
ლწრფელი დამოკიდებულებით შეიძ-
ლება დაიმსახურო მისი ნდობა და
სიყვარული.

მოდით, ერთად ვეწვიოთ საქართ-
ველოს სსრ განათლების სამინისტ-
როს ბავშვთა და მოზარდთა ცხენოს-
ნობის რესპუბლიკურ სპორტულ
სკოლას, რომელიც საბჭოთა კავშირ-
ში ერთადერთია. ცხენოსნობის გა-
და მოზარდებს აქ ასწავლიან ცხენის
სიყვარულსა და მოვლას, საქართვე-
ლოში ამ სახეობის განვითარების ის-
ტორიას.

გვესაუბრება სკოლის დირექტორი
მიხეილ ტატიშვილი, საქართველოს
ბავშვების ჩემპიონი ცხენოსნობა-
ში, სსრ სპორტის ოსტატი:

— სკოლა გაიხსნა 1980 წლის სექ-
ტემბერში. რესპუბლიკის სოფლის
მეურნეობის სამინისტრომ თბილისის
იპოდრომზე იჯარით გამოგვიყო თავ-
და 30 ცხენისათვის, აქვანად სპორ-
ტული ჯიშის 31 ცხენი გვეყავს.

1980 წლის ოქტომბერში ჩამოყა-
ლინდა მოსაზღაურებელი ჯგუფები,
სკოლა შეივსო მჭიდროვლთა ახლა
კადრებით. გარდა თბილისის, მოსამ-
ზადებელი ჯგუფები გაიხსნა ზუგ-

თბილისის ახალგაზრდი ჩაპოინი ზაზა ბოლოთაშვილი

დიღში, ვალში, ოჩამჩირეში, გულაუთასა და გულრიფშში. ამჟამად სკოლაში 250 მოსწავლე და 14 მწვრთნელ-პედაგოგი, ყოველ ჯგუფში 10-12 მოსწავლეა გაერთიანებული.

როგორია მოსწავლეთა ჩარჩხვის პრინციპი? თავდაპირველად მივდივართ სკოლებში და ვაგვისუბრებით მოსწავლეებს. ვაღვინთ, თუ რამდენად არიან დაინტერესებულნი ცხენოსნობით. განცხადებისთან ერთად მოზარდები წარადგენენ სამედიცინო ცნობას,

შემდეგ კი სავითო ფიზიკურ მომზადებაში აბარებენ ნორმირებებს.

ზაზა ბოლოთაშვილი, თბილისის 96-ე საშუალო სკოლის მეათე კლასის მოსწავლე:

— საცხენოსნო სკოლაში თანაკლასელებს მომიყვანია. არასოდეს დამავწყლება ის დღე, როცა ახლოს ვნახე ცხენი, ჩავიხედე მის ღრმა, ჭკვიან თვალებში, ხელი ვაღვუსვი გრძელ ხავერდოვან კისერს. ვიგრძენი, რომ აქედან წამსვლელი აღარ ვიყავი. სისამართო ვარჯიში შევეუღდე. თანდათან, ნელ-ნელა შევიჩვიეთ მე და ცხენი ერთმანეთს. ბევრ ამხანაგურ ვებნებრაში მივიღე მონაწილეობა, მერ პირელთაწილისა უფროსებში, წელს სკოლას ვამთავრებ, მინდა ჩავაბარო ფიზიკულტურის ინსტიტუტში, რათა მწვრთნელი გამოვიღე და, სიცოცხლის ბოლომდე მქონდეს საშუალება, ბავშვებს ცხენის სიყვარული ჩაუენერგო.

ვახლო შაქრთაშვილი, ინსტრუქტორ-მეთოდისტი:

— 30 წელზე მეტი ვიმუშავე პედაგოგად, ვიყავი დმანისის რაიონის გომარეთის საშუალო სკოლის დირექტორი, ცხენის სიყვარული ბავშვებიდანვე დამეყვანა. სავალდებულო სამხედრო სამსახურში ყოფნისას მესასზღვრე ცხენოსანი გახლდი. სკოლაში ვხელმძღვანელობ მწვრთნელთა მუშაობას, შუგინოებების მოწყობას. ბავშვისა და ცხენის დამკვიბრება თავლაში იწყება. სიამოვნებით მინდა ავღინშნო, რომ შენდება ახალი თავლა, სადაც ყველა ცხენს თავისი საღვამი ექნება, სუფთა, პაერიანი, შშრალი. ცხენს მარტობა არ უყვარს, მას სხვა ცხენის სუნთქვა და ფრუტუნი უნდა ესმოდეს. ვიდრე ცხენთან ახლოს მიხვალ, უნდა შევხმანაო, აგრძნობინო, რომ მასთან ახლოს მიდისარ, შემდეგ კი შეიძლება შაქრითაც გაუმსახვიდე.

მიხეილ ტატიშვილი:

— უნაიგრზე სწორად ჯღომის დაუფლების შემდეგ მოზარდებს ცხენის ტარების ცალკეულ ელემენტებს ვასწავლით — აღვირის, ჭუსლით მართვას და ტანის სწორად დაქვრას. პრაქტიკულ მეცადინეობაზე ელემენტები თანდათან იხვეწება და რთულდება — როცა მოზარდე ცხენზე ჯღომას ისწავლის, იგი ჯგუფურ მეცადინეობაზე გადავყავს. მეცადინეობის დამთავრების შემდეგ რამდენიმე წლის განმავლობაში ცხენს ასვენებენ, რათა ძალები აღადგინონ, შემდეგ იგი თვალში მიპაყუთ და საცემებს აძლევენ.

როცა გაიჩქევა, როგორი ინდივიდუალური თვისებები ახასიათებს

მოსწავლეს, ვეხმარებით იმ სიტუაციის არჩევაში, რომელშიაც მერ უნდა დაისტატეს.

ერთ-ერთი ულამაზესი სასწავლებელი დარბაზებშია. სწავლება ნახტომი თოხი ფანისაგან შედგება: გამორბენი, არეები, ფრენა და ო.წ. ვება. აბა დააკვირდით, როგორ სიტატურად ასრულებს ამ ელემენტებს სოფიო გორგაძე, ნამდებლად გაბედული და კარგი ცხენოსანი.

სოფიო გორგაძე, პირველი ექსპერიმენტული სკოლის მეთობმეცლსეული:

— მამაჩემი მოყვარული ცხენოსანია. 6 წლიდან მატარებდა კლბში. სკოლის გახსნის შემდეგ კი რეგულარული ვარჯიში დავიწყე, მაქვს უფროსთა II თარხი, მონაწილეობა მივიღე ამიერკავკასიის რესპუბლიკის ზონალურ ტურნირში. მეცადინეობა დილის 7 საათზე იწყება, მაგრამ ამ წნის განმავლობაში ერთხელაც არ დამივიანია, არასოდეს დამზარება ადრიახად ადგება. ცხენი რომ გამოწყავს, ვატყობ მოყვრებს ელოდება, მეც ყოველთვის ვევერები, მჭითი ვუქმანობინდლები. სკოლაში ხუთებზე ვსწავლობ, ცხენოსნობა ხელს მიწყობს, რომ დისციპლინარია, ორგანიზებული ვიყო, მივითარებს თვალზომას, მმატებს გამბედაობასა და სხაილისს.

მანონ ლორია, მოზობილი:

— ჩემი ვაჟიშვილი თბილისის მესამე ექსპერიმენტული სკოლის მეხუთეკლასელია. მე თავად ძალიან მიყვარს ცხენი, ამიტომ ერთ-ერთი შუგინობაზე ჩემი ბიჭი წაუყვანა, იმ დღიდან ბავშვმა მოსვენება დაკარგა, მეხვეწებოდა, სკოლაში წამიყვანო.

სკოლაში როცა მივიდი, შინის გრძნობამ შეიბყრო, ცხენთან ახლოს მისვლისაც კი ეშინოდა, ვერც კი წარმოედგინა, რომ დღესმეც ამხედრება შესძლებდა, მაგრამ თანდათან ბიჭი და ცხენი შევიჩვიან ერთმანეთს და ასლა, როცა ჩემი შვილის გაბნეუნივებულ და ბედნიერ სახეს ვხედავ, ვეჭვრობ სწორად მოვიყვარე. 10 წლიდან მოზარდებს გარდატეხის პერიოდ ეწყებათ, მათ ფსიქიკასა და ორგანიზმში აასი ცვლილება ხდება. მე პროფესიონალი ექიმი ვალავართ და ჩემთვის სასიამოვნოა, რომ ფიზიკურ გაყავებასთან ერთად, ჩემი ვაჟი საორტად დისციპლინარია და ორგანიზებული ვახსა. ცილიობის მაქსიმალურად გამოიყენოს დრო და უქმსად არც ერთი წუთი არ დაკარგოს. ცხენოსნობის გარდა ქართული ხალხური სიმღერების წრეში მონაწილეობი. დაღის მუსიკაზე, ეუფლება ინგლისურ ენას. თვევენ იტყვიები, რომ მოზარდი ძალზე გადატრირთულია.

არა? დამიჯერეთ, რომ ბიჭი ყველაფერს ისეთი სიამოვნებითა და ხალისით აკეთებს, რომ სხვაგვარად ვერც კი წარმოუდგენია. ყოველი დღე მისთვის გამაოგნების გრძობით მთავრდება, რადგან მან შინაარსიანად და სასარგებლოდ გაატარა იგი.

დომიტრი წვერავა, ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტის სამკურნალო ფიზკულტურისა და სპორტული მედიცინის კათედრის გამგე, ლოცენტრი:

— გარდა იმისა, რომ ცხენოსნობა სპორტის ერთ-ერთი სახეობაა. მას დიდი როლი აქვს, როგორც სამკურნალო პროცედურას, რომელიც ავითარებს გამძლეობას, აუჭმობს მობილობის კოორდინაციას, თვალშეშებს, წონასწორობის გრძობას. ცხენოსნობას, როგორც სამკურნალო საშუალებას, ბევრი სახის დაავადების დროს იყენებენ. ცხენოსნური სპორტით მკურნალობა სინტრესთა იმითაც, რომ მოზარდს თავდაჯერებული ხდება, უტრება არასრულფასოვნების კომპლექსი. შინაგანი დაძაბულობა. ცხენოსნობა ხელს უწყობს მოზარდში გამაჯობების, სიმამაცის ჩანერგვას. სკოლიონიანი ბავშვების ბერნემლისათვის ჯდომა დიდი დატვირთვაა, რაც აუარესებს დაავადებას — ივულსინებმა პასიური ჯდომა — წიგნის კითხვა. ტელეგადამცემების ყურება. რაც შეეხება ცხენზე ჯდომას, იგი ერთ-ერთი საშუალებაა სკოლიონის მკურნალობაში, ვინაიდან ცხენოსნობა ავითარებს ბერნემლის ირავლივ აბუ-

ნებრივ კორსტეს“ კუნთებისა და იოგების ხარჯზე, რაც მოზარდს ეხმარება ტანალობის გამოსწორებაში. სამკურნალო ცხენოსნობა შეიძლება გამოყენებული იქნას 10 წლის ასაკამდე.

მიხეილ ტატიშვილი: სიამოვნებით მინდა აღვნიშნო, რომ თავისი არსებობის მანძილზე ჩვენს სკოლაში მომზადდა 130 თანრიგოსანი. 1982 წლის მაისში ოჩამჩირეში მიმდინარეობდა ჰაბუკ ცხენოსანთა რესპუბლიკური პირად-გუნდური პირველობა ცხენოსნობის კლასიკურ სახეებში: დაბრკოლებათა გადალახვაში. სამჭიდსა და ცხენის გაწვრივებაში. გუნდმა პირველი ადგილი და საჭარბელოს ჩემპიონის ტიტული მოიპოვა; პირად ჩათვლაში ჩემპიონი გახდა ჯ. წაბრია (სამჭიდი), დაბრკოლებათა გადალახვაში მერიტ-მესამე ადგილი მოიპოვა ვ. გოგლიძემ. ამავე წელს ქ. ლიეპაიაში ჰაბუკ ცხენოსანთა საკავშირო შეჯიბრებაში ვ. გოგლიძემ „გახსნის პრიზზე“ მეხუთე, ხოლო სსრ კავშირის თასის გათამაშებაში — მეცხრე ადგილი დაიკავა. სკოლის თასობით უკვე მეორე წელია ტარდება ქ. ლენინგრადის, მინსკისა და საჭარბელოს მოსწავლე ცხენოსანთა სამატხო შეხვედრები ცხენოსნობის კლასიკურ სახეებში. ამ შეჯიბრებაში ნაკრებმა გუნდმა წარმატებით იასპარეზა ხოლო გ. ტატანაშვილმა და ვ. აივაზაშვილმა საპრიზო ადგილები მოიპოვეს.

დაბრკოლებათა გადალახვა.
მერიტ მისაბინიაშვილი მოზარდები
სამი ბარბის ტალღე ელი.
მინდის სწავლაში.

ყველა ღონეს ეხმარება იმისათვის, რომ რაც შეიძლება ჯანსაღად და ფიზიკურად ძლიერი ახალგაზრდები ვეზარდობ. ჩვენს საკვირისობაში და სკოლია პოპობების გაუმჯობესებაში დიდად გვეხმარება საჭარბელოს სსრ განათლების სამინისტრო. იმედია, მომავალში მდგომარეობა გაუმჯობესდება. სკოლა უფრო მტკიცედ დადგება ფეხზე და ამაღ წარმატებებს მიადგენს საკავშირო თუ რესპუბლიკურ ასპარეზობებში.

მწელია იმის წარმოდგენა, როგორი იქნება ცხენის როლი მომავალ XXI საუკუნეში. მაგრამ უდავოა, რომ ის ყოველთვის საჭიროა, როგორც ბუნების იმეათია მშენილება. კეთილი და ერთგული მეგობარი.

ყარსის ჰეროიკი

ლილარი ივარიანი

(იაკობ ჭავჭავაძის ნამუშობი)

შპატარი პ. შაბარაძე

1855 წელს საქართველოში შემოიჭრა თურქთა მადრიზა ომარ-ხანას წინა-მძაღვლოვით. ყარსის ციხეთან მათ სასტიკი ლაშქარცხიბა იბრძოდა კართველ-აზ-ხაზ-რუსთა ჯარაგის ერთობლივი ჰეროიკით. ეს ბალადი ამ ბროლოზა მრავლითხრობს.

დიდ-პატარან ყველამ იცის ყარსის ბრძოლის ამბავი, საქმე საშვილიშვილო და წიგნში დასასტამბავი. წამოშეგდნენ ურჯულონი ცეცხლის, ტყვიის მახვილით; ცას სწვდებოდა სამშობლოსთვის — ქრისტიანთა ძახილი!

სიკვდილამდე მესხომეზა ის სისხლისღვრა — წვიმადა! იქ ხომ ყოველ ციდაზე ორღესული ბრწყინავდა. ამოივსო ხეხუეები დახოცილთა გვამებით, ერთხანობას ჩვენც გვეგონა — მტრის საფანგში გავებით. თურქებს ისიც უფიქრიათ, დავატყებთ ზარიო, თურმე, რუსებს ქართლში, დასტურ, არ ჰყოლიათ ჯარიო.

ეს ამბავი, უნდა ითქვას, ცოტა გვიან გავიგეთ და... უნდა მოვყვე მისხალ-მისხალ,

სხვანაირად არ იქნება! გვიოხრეს: თურქნი თავს დაგვესხნენ, შემოიჭრნენ ასი ვერსი, გადაბუგეს სოფლები და... დღე მოგველის უარესი. მოდიან და ჩვენს ცოლ-შვილებს ნამუხს ხდიან უმოწყალოდ. უნდა აღსდგეს ქუდაზე კაცი, დღეს სამშობლოს ვალი — ვაღობს! შევიკრიბეთ, გავემართეთ, რომ მტერს შევხედეთ პირდაპირა! გზა მოვუჭრათ, შევებთ და გადავხერხოთ ბირდაბირა! თოხარკით გადავიარეთ

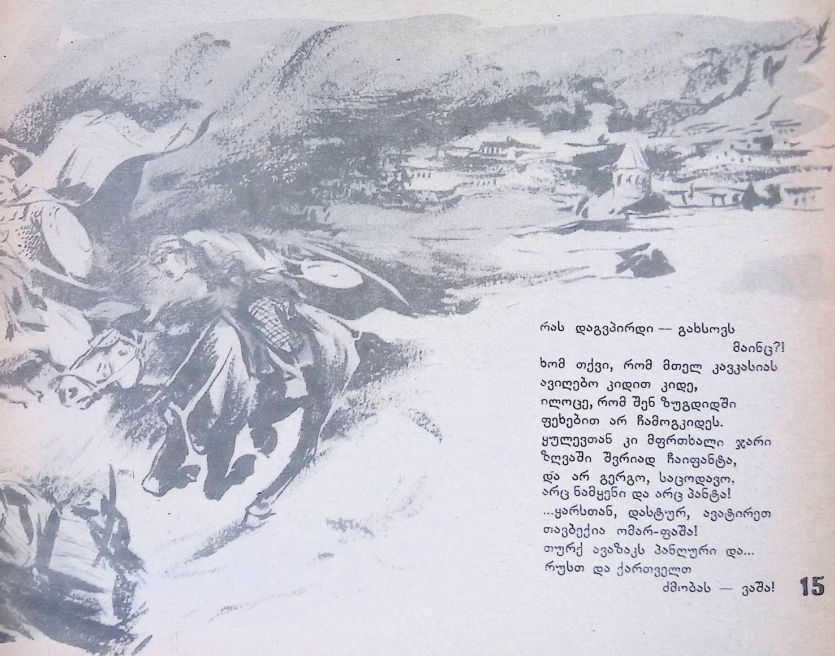

ჩახრამული მთა და სერი;
 ყარსში,
 როცა ჩვენ გამოვჩნდით,
 დილა იდგა ნაცრისფერი!
 ვიხილეთ და... რა ვიხილეთ,
 თვალებს აღარ დავუჯერეთ,
 იდგა გვამის სერები და
 შხრილებდა სისხლის დეღე!
 ქალი,
 ბავშვი,
 ხეიბარი
 ერთმანეთში არეული...
 კვილი და ლოყის ფხოჭნა...
 შინაური, გარეული
 დაჭრილი და აკუნული —
 უმონყალოდ გზებზე ყრია,
 მოკლედ, ისეთი რამ ვნახეთ,
 ჯოჯოხეთს რომ არ აკლია!

თავნაჭრილი გვამები და
 ტანი ხიშტზე აგებული...
 ეს პირველი შეტაკება
 იყო ჩვენი ნაგებული.
 რა ვიხილეთ ეს მხეცობა,
 თითქოს ყველა ლომად იქცა;
 ვეკვეთეთ მტერს —
 აზანზარდა
 შურისგებით ცა და მიწა!
 თურქთ მომბდურნი წინ გავიგვიდეთ,
 თითქოს გახდა ცხვრების
 ფარა, —
 დატრიალდა ჩვენი ჯარი,
 ვით წისქვილის ქვა და ჯარა.
 ვთქვით და ვკუნთ ასაკუნნი,
 მივიმწყვდიეთ ხრამის პირას, —
 მათი ძვლები ქართულ მიწას
 მიეფუშვნა და მიეკირა!
 ჩემი ხმლითაც არაერთი
 თურქი შუა გაიფაშვა;

იმას ვნანობთ,
 რომ დაგვისლტა
 ის ცბიერი ომარ-ფაშა,
 ოსმალი ჯარის სარდალი და
 ჩვენი ტანის,
 სისხლის ტკიპა, —
 წაიღოს და თურქთ აწუქოს
 ჩვენს პოსტანში რაც დაკრიფა!
 თურმე ფაშას გულში ედო —
 გავეხადეთ თავის მონად
 (ასე მთელი კავკასიაც —
 ეს ინგლისმა შთააგონა!),
 მაგრამ საწყალს შესამედლი
 შერჩა თავის მეომრების?!
 უამრავი გაიჩინა
 შინაც შინაური მტრები!
 მეფემ —
 დიდი ბრიტანეთის —
 შეუთვალა, თურმე, ფაშას:
 — ბაქია ხარ, მითხარ, მაშ რა,

რას დაგვირდი — გახსოვს
 მინც?!
 ხომ თქვი, რომ მთელ კავკასიას
 ავიღებო კიდით კიდე,
 ილოცე, რომ შენ ზუგდიდში
 ფეხებით არ ჩამოგკიდეს.
 ყულევთან კი მფრთხალი ჯარი
 ზღვაში შვრიად ჩაიფანტა,
 და არ გერგო, საცოდავო,
 არც ნამყენი და არც პანტა!
 ...ყარსთან, დასტურ, ავტირეთ
 თავბუქია ომარ-ფაშა!
 თურქ ავაზაკს პანლური და...
 რუსთ და ქართველთ
 მოობას — ვაშა!

მ

ცდაათიან წლებში ელბა-
ქიის აღმართზე სწორად
ვსდებოდი სვენებ-სვენებით, ნელი
ნაბოჯით ამომავალ ნიკო ლორთქი-
ფანიძეს. იგი პოლიტექნიკურ ინს-
ტიტუტში გერმანულ ენას ასწავლი-
და, იქიდან ყოველთვის უფხვით მი-
დიოდა (ეს ინსტიტუტი მაშინ უმა-
ნო ჩხეიძის ქუჩაზე მდებარეობდა).

1936 წელს ჟურნალ „პიონერში“
დავიწყე მუშაობა. რედაქცია გრიბო-
ვლოვის ქუჩის დასაწყისში, კუთხის
სახლის ერთ პაწაწინა ოთახში იყო
მოთავსებული. ერთი საწერი მაგიდა
და სამი სკამი ძლივს ეტეოდა. სტა-
მბა კამოს ქუჩაზე იყო და ელბაქი-
ძის აღმართზე მეც სწორად მიხდებ-
ოდა სიარული. ბატონ ნიკოს პირა-
დად არ ვიცნობდი, მაგრამ ვიცოდი,
რომ ნიკო ლორთქიფანიძე იყო და
ყოველთვის მოკრძალებით ვესალ-
მებოდი. ერთხელ შორიდან მოვკარი
თვალი, აღმართზე ძლივდავცივით
მოახივებდა. მიუხედავად იმისა, რომ
გაზაფხულის მზიანი, ჩანჩახა დღე
იყო, ზამთრის გრძელი, შავი პალ-
ტო ეცვა, ბუჯის საყელიანი. ყელიც
შეფუთული ჰქონდა. წამოვეყიე და
მივესალმე. შეჩერდა. შემოხედა.
ოდნავ მოჭკუტულ თვალებში რბილი
მუქი ჩაუდგა. მიყურებდა და მილი-
მოდა.

- ვერაფრით ვერ ვისხენებ, სად
გაიცანიე? - მითხრა პოლს.

- აი, აქ, ელბაქიძის აღმართზე,
- მივეუბნე და საუბარი გაუბრია. ამა-
სობაში „პიონერის“ რედაქციასაც
მივესალმე.

- ბატონო ნიკო, აქ საბავშვო ჟუ-
რნალის რედაქციაა. მობრძანდით
ჩვენთან, შეისვენეთ და მერე შეუდგე-
ქით გრიბოვლოვის ქუჩის აღმართს.
ცოტა ხანს შეყვანდა...

- სიამოვნებით, - თქვა მერე.

რედაქციაში შესასვლელი კარი
ისე დაბალი იყო, რომ ტანმალალი
პოეტები გიორგი ქუჩიშვილი, დავით

სულ აღუარსო. აღუარსო

ნიკო ლორთქიფანიძე
შურნალ „პიონერის“ რედაქციაში.

თურქობირელი, არწი ონელი თა-
ვდახრილები შემოდირდნენ. ბატონი
ნიკოც საკმაოდ მაღალი იყო, თავის
დახრა იმასაც დასჭირდა. შემობრძა-
ნდა შიგ და ეს პაწაწინა ოთახი თით-
ქოს უცებ ჰვარამდე აივსო, განათდა.
შევედრე რაიმით დამინტერესები-
ნა ძვირფასი სტუმარი.

- დღეს რედაქციაში სამა წულუ-
ქიძის ყოფილი მასწავლებელი იტა
ნაკაშიძე იყო, საინტერესო მოგონე-
ბა დავგიტოვებ საშას ბავშვობაზე; -
ვუთხარი და თან შევეთავაზე; - თუ
სურვილი გაქვთ, წაიკითხეთ, რო-

გორც ვცი, სამა თქვენი სიძე იყო
იგი უცებ შეივცალა, ოდნავ წამოი-
წია, ლურჯფიანი რვეული რომე-
ლშიც მოგონება იყო ჩანერდილი
მომართვა. წაიკითხა კარგაო, მით-
ხრა. დასვენება მეყოფო, წამოიღა,
გაიძლიდა და ოთახიდან გავიდა.
სამუდამოდ დამამახსოვრდა მისი
განუყოფრელი დიმილი, რომელიც
ნათელი შუქით მოეფინებოდა ხო-
ლმე ბაგეზე და მთელ სახეს გაუნა-
თებდა, ხან კიდევ ბავის კიდებზე
გაიღვევებდა და კვიმტ ნაპერწკლე-
ბად იფრქვეოდა მოჭუტული თვალები-
ბიდან.

მესამე დღეს იგი ისევ გვესტუმრა
რედაქციაში. თქვეს ჟურნალში თა-
ნამშრომლობა გადაწყვიტო, თქვა
და რადენიმე მჭიდროდ ნაწერი ფე-
რცელი გამოიწერა. ეს იყო ცნობი-
ლი მენციონისა და მოგზაურის ქე-
რი სტენლის ბავშვობის თავგადასა-
ვალი (დაბეჭდა ჟურ. „პიონერში“,
1936 წ. № 4). სწორედ იმხანად ახა-
ლი გამოსული იყო ბატონ ნიკოს
მიერ რუსულიდან თარგმნილი, საკ-
მაოდ სქელტანიანი წიგნი „მოგზაუ-
რობა და სიფაღი“. წიგნი გვანჯა და
თან გვირჩია:

- ვფიქრობ, საჭიროა, ზოგიერთი
ცნობილი მოგზაურის სიფაღებიანი
თავგადასავალი გვაგვიცნოთ მოზარ-
დებს, მათი გმირობა და ვაჟკაცობა
ბევრ კარგ თვისებას ჩაუნერგავთ და
განუვითარებთ.

რა თქმა უნდა, ძალიან გვიხარო-
და, რომ ნიკო ლორთქიფანიძემ
ჩვენს ჟურნალში თანამშრომლობა
მოისურვა. ერთხელ მძებნი გვიმუბის
ზღაპრებზე ჩამოვუგდე სიტყვა.

- გრიმების ზღაპრების თარგმანი
რომ გვერსდეს პირდაპირ გერმანუ-
ლიდან, კარგი იქნებოდა, - ვუთხა-
რი. გვითარგმნეთ-თქო ვერ შევუდგე.

- უკვე დაწყებული მაქვს მათი
თარგმნა, - ბრძანა ცოტაოდენი დუ-
მილის შემდეგ. - მაგრამ დროებით
შევაჩერე: ჩემს წიგნს მოგადამოგ
ფურცლები აკლდა. გერმანულ ენაზე
წიგნის მოგნა კი ვამიჭირებ.

- საჯარო ბიბლიოთეკაში ნამდ-
ვილად არის, - ვუთხარი დარწმუ-
ნებით. - ერთხელ პროფესორმა გეს-
ტამნმა ჩემს თვალწინ გამოიწერა

გრიმების ზღაპრების რამდენიმე სხვადასხვა გამოცემა ვერმალულ ენაზე.

— საჯაროდან წიგნებს არ ატანენ, — მომიტრა ბიკევა.

— ეგ ნუ გეტყვებით, ერთი თვით გამოიტანენ, თუ კიდევ დაგვირდებოდა, ვადას გავაგრძელებინებ.

შეიბრებით კი შევიპირდი, მაგრამ საჯაროდან წიგნის გამოტანა არ გინდოდა? ვიცოდით, რომ შინ წამოსაღებად არ მომემდინენ, ბიბლიოთეკის კარებთან კი ერმოლევი იდგა, — „რკინის კაცი“, ნემსსაც რომ ვერ გამოაპარებდი. მაგრამ მაინც მოვახერხა და ერთ კვირამი წიგნი მოიწაწებოდა გადამეცვი ნიკო ლორთქიფანიძეს.

— როგორ მოიპოვეთ? — მკითხა და გაეღიმა, მეტი არაფერი უკითხავს. ის-ის იყო წასასვლელად გაემზადა, რომ რედაქციამი ნინო ნაკაშიძე შემოვიდა.

— ამას ვისა ვხედავ! — ხალისიანად წამოიძახა. — როგორ მიხარია, რომ საბავშვო ჟურნალის რედაქციამი ნიკო ლორთქიფანიძეს შევხვდი.

პარიკის თბილი დღე იყო, ქალბატონ ნინოს თეთრი, გაქათმებული ზღაპრანი ეცვა, შავი საყვარლის ბავშვთა ეკეთა. სქელი თეთრი თმა გვირგვინით ჰქონდა თავზე შემორკალული. ნიკოც თეთრ ტილოს კოსტიუმში იყო გამოწყობილი, შავი ხალხტუხი ეკეთა. რედაქციის ფანჯარას მზე მოხდგომოდა და მთელი ოთახი თეთრად ქმობებოდა.

— გუარობი რომ სალხური ზღაპარი ჩაიწერე, — „შელია და მამალი“, თუ წაიკითხე? — ჰკითხა ნინო.

— არ წაიკითხავს, — თქვა და ცოტა არ იყოს უხერხულად შეიმუშნა.

— თებერვლის ნომერშია დაბეჭდილი, მაგრამ ჟურნალი ახლად გამოვიდა.

— უსათუოდ წავიკითხავ, — უთხრა ბატონმა ნიკომ.

— არა, მე თვითონ უნდა მოგიყვივდი არ არის.

კაცს მამალი გაეკა და ტყეში მელაშ შეეკვლია. მელამ ცოტა ხანს აცლდა მამალს, მერე კი უთხრა: მშია

და უნდა შეგჭამოთ. კარგია, მხოლოდ სიკვდილის წინ ერთს დაიფიქვლებო. მელამ ნება დართო. მამალმა დაიფიქვა. თურმე პატრინი მამალს ეძებდა. სტავა ხელი და დაიჭირა. მელაც თან მიიყოლა. მელამ უთხრა: შე ბრიყვო მამალს, რად დაიფიქვე, ახლა კაცი მიიყვანს სახლში, მაგ სულელ თავს მოგჭრის და შეგჭამო. მამალმა მიუგო: შენ იკითხე, მელავ, კაცი ფეხებით რომ დაგიკიდებს და გაგატყავებს, თორემ შე რა, — და და შეგჭამავს, გამასუფთავებს, კეცებში შემბრაწავს, მაყვლის წვეწმი ჩამაწყობს, სტურბებს დაბატყავს, მაგინდს გაქათმებული სურფას გადააფარებს, გაწკრიბებული თევზებს, ჭიქებს ჩამოაშწკრივებს, ხელადებით ღვინოს დადგამს. მაღიანად შემეშვევიან, თან შემაქებებს, ეს რა გემრიელი მამალიაო. შენ კი იქ, ბინძურ სროაში მომგუდავდი, ბურტყლიანად შემბარამუხვდი, კაციშვილი ვერ გაიკებდა ჩემს გემოსო. — დადათვარა მოყოლა ქალბატონმა ნინომ, სკამს ზურგით მიუყრდნო და ბატონ ნიკოს ახედა.

— ნინო, რას გვეჩრდი, ასე რომ გაგვიმეტე, — უთხრა ბატონმა ნიკომ. — სწორედ საღიბობის დროა და, ეს მომშუღები მაყვლის წვეწმი ჩაწყობილმა, შემეწვარმა ქათმის სუნმა გაგვბარუა.

— იმიტომ მოგიყვივ, რომ ეგ სუნს ჟურნალში ვერ გავბარებდით.

თითქმის ცხელი წყალი გადამისხესო, ისე დაემეკა სახე. ერთიანად ავიღეწე. ამის თქმალა მოვახერხე: მამლის „მონოლოგი“ ცოტა გაჭიანურებული მქრეწა-თქო.

— მაინც რამდენი სტრიქონი შეეწირა რედაქტორის კალამს? — ღიმილით იკითხა ბატონმა ნიკომ.

— ხელ რამდენიმე სიტყვა: „გაქათმებული სურფა“, „გაწკრიბებული თევზები“ და „მაყვლის წვეწმი“, — ჩავიღაპარაკე ულიბღამოდ.

ისევ ნინომ გამომიყვანა უხერხულობიდან:

— ნიკოს ნახვა ძალიან გამიხარა, არ ვიცოდი, რითი მესამიოვნებინა და ზღაპარი მოგუყვივ. ზუსტად ერთი თვის შემდეგ ბატონ

ნმა ნიკომ უკან დამიბრუნა ძმები გრიმების ზღაპრების წიგნი.

ვიცი, როდის მთავრდებოდა მისი ლექსები ინსტიტუტში, კრედიტის ცვდილობდა, ამ დროისათვის რედაქციამი ვყოფილიყავი. მაგრამ ზოგჯერ მოულოდნელად გვესტუმრებოდა ერთხელ კართან შევეყვით. სადღაც გაბრუნდა.

— მიღიხარ სადმე? — მკითხა.

არა-მეთქი, ვუთხარი და შევიპატივე.

— საოცარია, — გაიხუმრა. — ბავშვობაში დედულეთში წასვლა მისხაროდა, ახლა, ამ მოსულებულობის ვაშს, თქვენს რედაქციასაც მშიობსარია. — ლაპარაკობდა და თან მქადაღღღს ხსნიდა. — „პეტრიკა და პეტრიკელა“ მოგიტანეთ. ძმები გრიმებიდან ვთარგმნე.

ეს ზღაპარი „პიონერის“ სამ ნომერში დაიბეჭდა. უკვე ერთი წელიწადი ხდებოდა, რაც ბატონი ნიკო ჩვენს ჟურნალში თანამშრომლობდა. თანდათან მოგვეჭვივა მართალია, სიტყვათშორი იყო, მაგრამ ამავე დროს — იშვიათი მოსაუბრეც. განსაკუთრებით საბავშვო ლიტერატურის საკითხებზე გვესაუბრებოდა. მსოფლიოში აღიარებულ ყველა საბავშვო წიგნს კარგად იცნობდა.

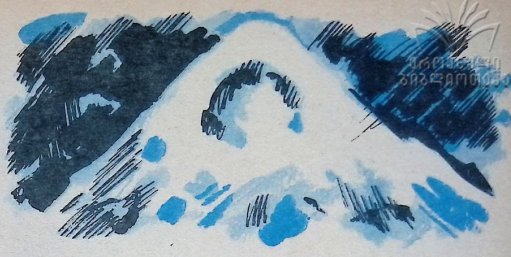
წლის ბოლოს, დეკემბერში, გვესტუმრა. შევიცნული იყო. ცოტა ხანს დუმდა, ასე იცოდა ყოველთვის — უნებ ამ აღუპარადებოდა ხოლმე.

— ისტორიული მოთხრობა მინდა თქვენი ჟურნალისათვის დაწერო. მასალები თითქმის შეგავროვე.

— რა დღედებულია, — წამოვიძახე გახარებულს, — მომავალი წლისათვის ნიკო ლორთქიფანიძის ისტორიული მოთხრობა გვექნება. ამაზე ძვირფასი სახაბლწლო საჩუქარი არა უნდა იყოს ჩვენი მკითხველებისათვის.

მაგრამ ეს სიხარული სიხარულად დარჩა. სხვა საშუალებაზე გადამიყვანეს, მერე ერთი წლით მოსაკვიმი გამეზავნეს სასწავლებლად. როცა დაბრუნდი. პირველად „პიონერის“ კომპლექტი გადავათვალეთ. ვაგაციცებული ვეძებდი შიგ ნიკო ლორთქიფანიძის ისტორიული მოთხრობას, მაგრამ ვერ ვნახე.

ქ. შარქიძის სპ. ხს. სსრ
სახელმწიფო ბიბლიოთეკა

მყინვარწვერი

მემაჰა ჩხაიძე

მ ო თ ხ რ ბ ა

მხატვარი ჯამალ ლოღლა

რამდენიმე დღის შემდეგ ალექსანდრე ჭავჭავაძის ქუჩაზე მოვკარი თვალი. ჩვეულებრივ ნელი ნაბიჯით მიუყვებოდა აღმართს. გზა გადავჭერი და წინ შევკეპებე. ათასი კიბოზე შევნიშნე მის გამოხედვაში, მაგრამ არაფერი უკითხავს. არც მე მიკითხავს საბავშვო ისტორიული მოთხრობის შესახებ. როგორ ბრძანდებით-მეთქი, ვკითხე.

— მთელი ჩემი ცხოვრება სულ აღმართ-აღმართ დავდივარ, — მითხრა. მერე ოდნავ მოჭურული თვალებით, გულის სიღრმეში ჩახედვა რომ იცოდა, ისე შემომხედა და დასძინა: — ჩემი ბნინსაკენ მიმავალ გზაზე მოვახსენებთ.

მიუხვდი, რასაც გულისხმობდა, აუ რატომ გააკეთა მახვილი ბინისაკენ მიმავალ გზაზე.

— თქვენს ათსტრიქონიან მინიატურებშიც ვხედავ მწვერვალებს, — ეუთხარი მე.

თითქოს თვალბუმი სანთლები აუ-ნთესო, სახეზე მტრთაღი შუქი მოეფინა.

— საერთოდ, ბევრგან თუ ხედავთ 'მწვერვალებს? — მკითხა ცოტაოღენი დუმილის შემდეგ.

— ზოგან ოცფორმიან წიგნებშიაც ვერა ბზბდავ, — მივუგე.

მისი ღიმილი ბევრჯერ მინახავს, მაგრამ ეს ღიმილი უფრო შუქიანი მეჩვენა.

სალამო ხანი იყო. მზე ჩადიოდა. ის კი განათებული, შარავანდელით მოსილი იდგა ჭავჭავაძის ქუჩაზე და აღმართს გასცქეროდა.

„აღამიანი ძლოკვივით კი არ უნდა დასრიალებდეს, მზესავით უნდა ანათებდეს... სიკეთის ყველა საწყისი თვითონ აღამიანშია“, — გამახსენდა ერთი ადგილი მისი ნოველიდან. მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე მართლაც მზესავით აშუქებდა ეს დიდებული მწერალი. ჩვენ მას სინდისის რაინდს ვუძახდით.

ქვევლიდან ნისლი დაიძრა. ნელა, ქურღულად შეიპარა ხეობაში. ხეობა ნისლმა აავსო. მყინვარწვერის ძირი აღარ ჩანდა. წამოთოვა და მალე გადაიღო. მერე ისევ წამოთოვა, თოვლა უხვად, შეუწყვეტლივ. თოვდა მთელ დღეს, მეორე დღესაც. ღამით ზვავები ჩამოწვა — მძიმედ, გრუსუნით. მესამე დღეს გადაიღო. მოყინა. დილა მზინანი იყო.

გამთენიისას ხეობაში კაცი გამოჩნდა. თოვლს მიარღვევდა და მიდიოდა. ვერდობი გადაჭრა, მყინვარწვერს მიაღწა.

შეე წვერში ჭლარა ერია, მოკლე ჩოხა ეცვა, უსახელობო ტყაბი იყო, მაღალი პაჭკები, თავზე ნაბდის ქუდი ეხურა, მხარზე პატარა აბგა ქაღალე...

— რა ლამაზია ეს დალოცილი! — პირჯვარი გადაიწერა. ლოდინან თოვლი გადაყარა და ჩამოჯდა, წრიაპები მოირგო.

კლდის კალთას აუყვა. ნელა მიდიოდა. თოვლი გაყინული იყო, ადვილი სასიარულო. ეს კედელი მწვერვალამდე სულ მოყინული და სახიფათო იყო.

შეჩერდა. ცას ახედა. მყინვარის წვერი ვერ დაინახა — ნისლი ფარავდა. ასე ეგონა, ლურჯი, თხელი ფარდა ჩამოეფარაო მყინვარს. გარშემო ყველაფერი იისფერი იყო:

მთებიც, ცაც, მყინვარიც, ყინულის ლოლუებიც.

„ღმერთო, ჩვენი მფარველო, ხევის მოაჯარანგელოზო! წყალობას ნუ მომაკლებთ, ხელი მომამართეთ. წვერამდე მიმალწვევინეთ, გვედრებოი!“ — დაილოცა. მერე გზა განაგრძო.

ხევის პატარა სოფელში ორი მკვავრი შევიდა. შუადღე იყო. მთის ვრილი ზაფხული იდგა. ერთი იქუერი იყო — მოსხვეე, მეორე — უცხოელი უნდა ყოფილიყო, ევროპული სა-მგზავრო კოსტიუმი ეცვა. შუა ხანს გადაცილებული იყო, მაგრამ ახალგაზრდულად, ყონაღად გამოიყურებოდა. სათვალის ქვეშ ნათელი, მოუსვენარი თვალები მოუჩანდა. ერთთავად იღიმებოდა. გეგონებოდა. ძალიან მხიარულ ამბავს იგონებს ან რაიმე ოინს აპირებსო.

მოსხვეე ახალგაზრდა იყო, წვერჩა-ბურღული, მომცრო ტანისა. სოფლის განაპირას, ჩრდილში რამდენიმე მოხუცი იჯდა. მგზავრები იქითკენ წაიედნენ.

— გამარჯობა! — ქული მოიხადა ახალგაზრდამ.

— ღმერთმა გამარჯვება ნუ მოგიშალს!

— ევ ვინ არის, ბიჭო? — მკითხა ყველაზე მოხუცმა.

- ესა რა უცხოელია, ლარსის ციხეში ვნახე და წამოიყვანე, ჩვენსკენ მიდიოდა.

- ჩვენსკენ რა უნდა, ბალო?

- მყინვარწვერზე უნდა ავიდეს!

- მყინვარზე რაღა უნდა მაგ დალოცვილი?!

- გაუგია, ჯერ კაცის ფეხ არ მიკარებიაო მყინვარს, პირველი უნდა იყოს!

- კაცის ფეხ არ მიკარებიაო?! - ჩაიციხა მოხუცმა.

- ე, რა უცნაურად ჩაუცვამს, ამდენი რკინა და თოკი რად უნდა ნეტრე?

- კლდით რო არ მასწყდეს, იმად!

- ვერ ხო ყველა ავა!

უცხოელი ერთხანს მოხვევებს უყურებდა ღიმილით, მერე მზერა გარემო დათოვლილ მთებზე გადაიტანა, მყინვარს მიაჩერდა, ბუნდოვნად რად მოსჩანდა ცისფერი ბურუსიდან. ახალგაზრდა მოხვევს ანიშნა ხელით.

- ხო, ეგ არის, ეგა, - თავი დაუქინა მოხუცემ. მერე შორს სოფელი დანახა და - გივარგო, გივარგო, ჰაუ! აქ მოდი, - ხელით მოუხმო.

- ბიჭო, მაინც კლდეებზე დაძვრები, და აიბ კაცს წაჰყვე; შთაში ამოსულა, მყინვარზე უნდა ავიდეს, ძმია.

- წაყვევები, რად არ? ამაღამ ჩვენსა დარჩეს, სტუმარს პატივს ვცემთ, სვალ წაყვევები... თუ მივივშევა... მყინვარმა.

უცხოელი და მოხვევე მასხინძელს გაჰყვნენ.

- რად არ უთხარი, ბეჟიავ, იოსებ მოხვევე რო იყო მყინვარზე? - ჰკითხა ერთმა მოხუცმა მეორეს.

- მაინც არ დამიჯერებდეს! საცინილად ჩაიხიდა კაი ვაყის სახელსა!

- როგორ ავიდა ის დალოცვილი, აა?!

- როგორ და ღვთის ნება იყვეს ეგებო, ღმერთის უნდოდა და ზვის პატარძალმავე აუშვა. ვენაცვილე მის მადლსა! - მოხუცმა მყინვარის პირაპირი კლდეზე მდგომ პატარა ეკლესიას გახედა და პირველად გადმოიწერა.

- რად უნდა უცხოელსა, ეგ ყველაფერი იფოღეს, იქნებ მამინ არც ავი-

დეს და... სტუმარ არს, რად დასწყედეს გული... იოსებ მოხვევე მატიწემ არ ასულა იქა, რო ქვევინისათვის გაგებინებინა, უნდოდა და ავიდა! შებინდებისას ნისლი მიქძალა მყინვარს, სულ აღარ ჩანდა მადლიანი.

მყინვარწვერის თავს ნისლის სქელ ჭერი გაუხლიჩა და ცაში აზღვლიყო. მის ზევით ცა იყო, მტრედისფერი, ოდნავ სიწითლეშერეული. ჩამავალი მზის ათინათი გვირგვინად ეგდა ხვევის პატარძალს, მასაც დაძვრავდა ცოტაოდენი ალისფერი, ღრუბლები ხან ჩამავალი მნათობის სიწითლეს აირეკლავდნენ, ხან მყინვარის ლურჯ ელვარებას. ცისარტყელა იჭიმებოდა მწვერვალისგან ცამდე, წყდებოდა, მერე ახალი ჩნდებოდა.

ქვევით, მყინვარის კალთაზე, სადაც ნისლი მიძიმდა, ნაცრისფერი იდო, ცოცხად, თოვდა, ქარი უფრავდა, ბნელოდა. იქ ძლივს მოსჩანდა კაცი, რომელიც ნელა მიიწევდა ზევით. ისეთი პატარა და უსუსური იყო უზარმაზარ მწვერვალთან შედარებით, რომ განწირულად გამოიყურებოდა, მაგრამ მაინც ჯიუტად მიიწევდა წინ. წვერი შეჭირბოვდა, ხელები გაიყინული და დამსკდარი ჰქონდა, სულ ხველი იყო. უჭირდა... ეს იოსებ მოხვევე იყო.

„ამიშვას, ამიშვას ამ დალოცვილსა, კლდამდე ხო მიძიმება, ბარემ ბოლომდე ამიშვას! ღმერთო, მიწველე... აბა, წვეროდან იქნება გადმოსახედის!“ უცებ გამხიარულდა. - „ეკლავაფერი ხელისგულზე იქნება. ცხალებ დავინახავ, მუხსაც და მთავარესაც, მთებსაც და ხევებსაც“.

რაც უფრო ზევით მიიწევდა, მით უფრო უჭირდა, ქარიც მატულობდა. თოვლმაც მოუწმობო.

ზევით, ნისლის თავზე ეკლავად იღებოდა სურათი იყო: მზე უკვე ჩავსევნა. ცასაც, მთებსაც, ღრუბლებსაც სისხლის ფერი მიეძალა...

- ნეტავ ვერ ავიდეს ის უცხოელი!

- რად ამბობ მაგას?!

- აბა, ეგ არის სამართალი? იოსებ

ბმა იმდენი იწვალა, იწვამა, ძლიერ ავიდა. ეგა კიდევ მოხუცა, თოვლი თოკებით და ეშმაკებით უნდა ავიდეს, სამართალი იქნება?

- ბალო, თუ კარგი ვაჭი არის, უნდა ავიდეს, დედოფალი მიიღებს, თუ ღირს არ არის, ვერც თოკები უშველის და ვერც ვერაფერი. იოსებ მოხვევს გარდა ბევრს უჭირდა მუხლი, მაგრამ ვერ შეუძლებდ მყინვარს იმად, რომ თავის უცოდველობაში და კაი ვაჭობაში ეჭვი ეპარებოდაო, იოსებს - არა. იმად ავიდა დალოცვილი. ეგ უცხოელიც, თუ წმინდა გულით და ვაჭაცობით წვალოს, ავა კიდევაც!

ხვალ დილით რაზმი მყინვარწვერის დასალაშქრავდა გადიოდა.

ბანაც ეძინა. ყინავდა. მთვარის შუქზე თეთრად ანათებდა მყინვარი კარგიდან ორი ბიჭი გამოვიდა.

- შეხედე, შეხედე, რო ლამაზია! ერთი მავის მწვერვალთან გადმო მახედა! - შესძახა ერთმა.

- აგვიშვებს რო?! - გაეცინა მეორეს.

- აგვიშვებს... უნდა აგვიშვას! - გაუღიმა პირველ ბიჭსაც.

- როგორც მამინ... იოსებ მოხვევე, რომლის სახელიც ლეგენდად შემოინახა ხალხმა!

იოსები კი...

კარგა ხანია ყინულის ნაპრალში იყო განხვრდილი, ქვევით უძირო სიბნელეს დაელო ხახა, ფეხს ვერ აწვდენდა. ზევით კი ერთი მატაკივალ და მოსჩანდა.

ცოტა დაისვენა, სული მოითქვა და ისევ ამოძრომას შეეცადა. უჭირდა მარტოს... ზევით კი ქარი გაბოჰქურდა, თოვლის ფოჭვებს ატრობევდა. როგორც იქნა ამოძვრა წელში გაიმართა. გაეცინა. ქარი საშინლად უბრაოდ, ყინვა უტანლად იჩხვლიტებოდა. ვა განაგრძო.

მიდიოდა, ეცემოდა, ყინულზე ვერდებოდა, დგებოდა. ისევ წინ მიიწევდა. ფეხს სრიალებდა, თოვლში ეფლობოდა. სცილდა, ფეხებს ვერ გრძნობდა, მაინც მიდიოდა.

სულ ზევით მიიწევდა, ნისლი თანდათან შეთხვლდა, მერე უცებ გაქ-

რა, თავიდან ვერც მისვდა, რომ ნისლს გააღწია. მერე მისვდა. ახლა ის ნისლს ზევიდან მოექცა. ქვევით არაფერი არ ჩანდა, ზევით კი...

ზევიდან წითელი ცა, ჩამავალი მზე და მწვერვალი, ათასფრად აელვარებული მწვერვალი დასცქეროდა. გამშვდა. თვალი ვერ მოსწვრივდა. ცისარტყელები ხიდებივით გაბიშულიყვნენ. სადღაც გაქრა საკუთარი უსუსურობის გრძნობა. ახლა ის და მყინვარი ერთნი იყვნენ. მყინვარი — საუკუნეების მანძილზე მისი მომლოდინე, კაცი — მიკენ დაულავად მიმავალი.

— აი, როგორი ყოფილხარ, დღოცვილო!

ყვირილი მოუნდა, უნდოდა ვინმე ჰყოლოდა გვერდით, ვისაც ამდენ შთაბეჭდილებას გაუზიარებდა. იცოდა: თუ ქვევით ჩააღწევდა, ამას, რაც ნახა, მაინც ვერავის მოუყვებოდა. გრძნობდა, რომ ამის აღწერა შეუძლებელი იყო, არ დაუჯერებდნენ! მაგრამ ეს ყველაფერი მასთან დარჩებოდა, დარჩებოდა ბოლომდე! თვალი მოავლო გარშემო სივრცეს. ნისლიდან თავი ამოეყოთ მწვერვალებს. ყველანი ლამაზები იყ-

ლო! ხევის პატარაი უხმოდ დასცქეროდა. მზე ჩადიოდა. ვაზა განავარძლო...

...ახლა ის მწვერვალზე იდგა, მიუკარებელი მყინვარწყურის თავზე და ქვეყნიერებას გადმოსცქეროდა.

ღამე იყო. თავზე ვარსკვლავები მოჰყვდილი ცა ადგა. ვარსკვლავები ცვიოდა, ცვიოდა ისე წშირად, გვეონებოდა, სადღაც შორს, ზეცაში ცეცხლოვანი წვიმა მოდიოდა. კაცი იდგა და უხმოდ მისჩერებოდა ცარგვალს.

სულ გადააიწყდა, უკან დასაბრუნებელი რომ იყო. ახლა არ ენაღვლებოდა, ჩააღწევდა თუ არა ბოლომდე, მივიდოდა თუ არა თავის ქონში, იმრავლებდა თუ არა მისი ცხვარი. სულ ერთი იყო ყველაფერი ის, რაც ქვევით ხდებოდა.

ის ახლა მწვერვალზე იდგა, თავზე ვარსკვლავები ეცემოდა, ზევიდან უფლის თვალი დაჰყურებდა. ბედნიერი იყო კაცი. ახლა მას ეკუთვნოდა ის, რაც არავის, თვით ზემოქვეყნს არ ჰქონდა. ეს იყო აუწყრელი სილამაზე, სიმდიდრე, სიხარული და სიამაყე, ყველაფერი ის, რაც მყინვარწყურმა აჩუქა...

თენდებოდა. კაცი შორს იყო. იქ-

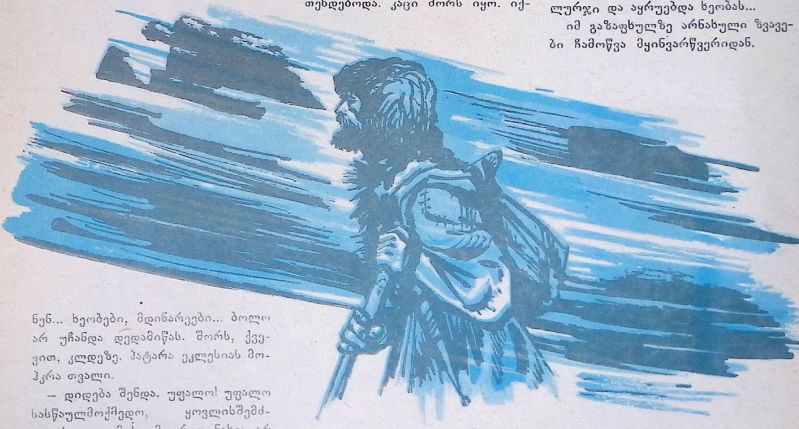
ნებ უკვე ქოსშიც იწვია და თვალზედა ჰყვტილი შეჰყურებდა ბნელ ჭერს, თვალწინ კი ისევ მზის მკვირვარეობა იყო მყინვარი ედგა. აწვევდა წამოქრალი ცისარტყელას ხიდეზე მიიბიჯებდა ცისკენ. მხრებზე და თავზე კი ვარსკვლავები აცვივოდა.

ზევით, მყინვარზე კვლავ მარადიული სინოზე იდგა, ნისლის ქვეშ ქარი უბერავდა, თოვლს ფანტავდა, კაცის ნაფხურები უკვე წაშალა, ნისლის ზევით კი ოქროსფრად, წითლად და ლურჯად ელვარებდა მწვერვალი და, რაც მთავარია, იქ კიდევ ჩანდა კაცის ნაფხურები, უკვე გაყინული და გამაგრებული, სამარადისოდ შენახული...

...დიდხანს ელოდა ადამიანს მყინვარი. მოსწყენოდა, უჭირდა უდაპიანოდ... მერე ერთბაშად დაიჭრა. სუნა, თითქოს მყინვარიც შეინძრა. შეტორტმანდა. საუკუნეების მანძილზე დაგუბებული ალტაცება, სიხარული, თუ სხვა გრძნობა უცებ მოსღვავდა, აბოხოქრდა და გადმოხეთქა, დაიძრა ქვევით, ღრილით, გრუნებით, მძიმედ, ნელ-ნელა.

მოდიოდა და თითქოს ძალა ემატებოდა. მოდიოდა გაუთავებული ლურჯი და აყრუებდა ხეობას...

იმ გაზაფხულზე არნახული ზეაგები ჩამოიწვია მყინვარწყურებთან.

ნენ... ხეობები, მდინარეები... ბოლო არ უჩანდა დედამიწას. შორს, ქვევით, კლდეზე პატარა ეკლესიას მოჰკრა თვალი.

— დიდება შენდა, უფალო! უფალო სასწაულმოქმედო, ყოფლისშემძლეო!.. თუ ამის მეორედ ნახე არ მიწერია, აქვე დამტოვე, მწყალობე

ქურნალ „პიონერის“ 1982 წლის მე-11 ნომერში რუბრიკით „რაზმეულ-ლი ძლიერია რაზმის საქმეებით“ ჩვენმა კლუბმა პიონერთა ახალ საკავშირო მარშს მიუძღვნა წერილი: „კავშირო! ასაღებია სამი სიბაღლი!“ წერილი აქტივისთვის იყო გაკეთებული და შეიცავდა რჩევებსაც და კარნახსაც იმის თაობაზე, თუ რა უნდა მიეცეს ყურადღება პიონერული მარშის სვლაზე. პიონერებს ვთხოვთ დასუსტებული გავიხსენოთ „შენ რომ რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე იყო, საქვეშაო მარშის მიხედვით როგორ წარმართავდი მუშაობას? რას გავაქვებდი? რას ჩაივლიდი პიონერული აქტივისტის უპირველეს საზოგადოება?“

„კოცინის“ სახელზე ბარათები გამოგზავნის პიონერებმა და კომკავშირებმა. გაგაცნობთ ზოგიერთ მათგანს:

„მე რომ რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ვიყო... იცით, რას გავაკეთებდი? უპირველეს ყოვლისა, ჩამოვაყალიბებდი მეგობარულ კოლექტივს, სადაც იმოქმედებდა ლოზუნგი: „ერთი ყველასათვის, ყველა — ერთისათვის!“ მოვიზიარებდი შეკრებას თემაზე: „ვიკრძელოთ სწავლა“. ეს იმით, რომ ჩვენს რაზმში სულ ორი ხუთოსანია, 5 ოთხებზე სწავლობს, 13 კამოსანია. რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე რომ ვიყო, მეორე შეკრებას შრომის თემის მიუძღვნებდი. დავალებას რაზმის ყველა წევრს გავუანაწილებდი, თვალყურს ვაღვივებდი მის შესრულებას, თუ რომელიმე ჩემს ამხანაგს გაუპირდებოდა, დავზარებოდი. შევიზიარებას გავაჩვენებდი პიონერული საქმიანობის საუკეთესო შესრულებას. მთელი ამ მუშაობის გასაძლიერებლად კონკრეტულ გეგმას შევადგენდი, პიონერებთან შეუთანხმებლად მასში არცერთ საკითხს არ შევიტანდი, უმთავრესად მათ წინადადებებს მივგვებდი ყურს. როცა პიონერები თვითონ მოეფიქრებენ ხოლმე რაიმე საქმეს, უფრო ხალისითაც ასრულებენ მას და გეგმაც ქაღალზე არ რჩება. შემდეგ გამარჯვებულ რგოლს უფროსი პიონერხელმძღვანელის დანმარებით რაზმის სივლეებით დავაჯილდოებდი. სივლეების ჩვენ თვითონ დავხატავდით. ვინაშენი მკაცრი და მშობლიური, მაგრამ თუ მარშის მესამე

სიმალოს აღების დროს პიონერს რაიმე დაბრკოლება გადაელობებოდა, მაშინვე მივეშველებოდი“.

შაბიმა ბაბაშიძე, ხულოს რაიონის სოფელ წავაძანის საშუალო სკოლის მე-4 რაზმის მე-2 რგოლის ხელმძღვანელი.

„... ბევრჯერ მიფიქრია, რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე რომ ვიყო, რას გავაკეთებდი, როგორ მოვიქცეოდი-მეთქი. იცით, როგორ დავიწყებდი? ყველა საქმეს აქტიურ პიონერებს მივანდობდი. უწინარეა და დავალებების თავის ამქრებლებს რაზმის შეკრებაზე გავაწითლებდი, შევაცრებინდი; თუ კიდევ არ გამოისწორებოდნენ, რაზმიდან გავაყვებდი, კედლის გაზეთშიც წშირად წავაგრიტყებდი; ერთი სიტყვით, ძალიან მკაცრი ვიქნებოდი. მეტ ყურადღებას დავუთმობდი პიონერთა დამოკიდებულებას პიონერული ყელსახვევისადმი, პიონერული ფორმისადმი. ეს ხელს შემიწყობდა, რომ რაზმში დისციპლინა განმეძებოდა“.

ამაპული აბაიშვილი, სახვრის რაიონის სოფელ სარკის სკოლის მოსწავლე.

„... მე მეგობარულ რაზმს შევქმნიდი; როცა რაზმში წამდებოდა მეგობრობა, მაშინ მარშის სვლაზეების გავლა არ გავიკვირებდა.“

მარტო რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ვერაფერს ვახდენ, თუ მას თანარაზმეული არ დაეხმარებიან, თუ საქმის ერთად შესრულების თაოსნად თვითონ რაზმი არ იქნება. ყველა საქ-

მეს აქტიურებს მივანდობდი, მაგრამ არც პასიურ პიონერებს, მევე შევძენდი თავის ნებაზე — აქტივისტებს მათთან მუშაობას დავავლებდი, თითოეულს ისეთ საქმეს მივცემდი, რომლის შესრულებასაც იგი წამდებოდა შეძლებდა; თუკი შევნიშნავდი, რომ პიონერმა ოდნავ მაინც გამოაცხვალა მუშაობა, შევავებდი, რაზმის შეკრებაზე დავასახლებდი და კვლავ ახალ-ახალ საქმეს მივანდობდი... ასე თანდათან ჩავვაძლიე მას პიონერთა ორგანიზაციის მუშაობაში. თუ ეს ხერხი არ გაჭირდა, რაზმს ლაშქრობაზე ან კინოში წავიყვანდი. შევიკრებოდა, ვის რა იტყავენს და მუშაობასაც რაზმის წევრების სურვილის მიხედვით ავიწყობდი. მე ასე მგონია, რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე თვითონ უნდა იყოს ყველაზე აქტიური, ისე არ გამოაყვებიან თანარაზმელები, არ დაეკვირებენ“.

დომიტრი ღვანამაძე, ხულოს რაიონის სოფელ ენოს სკოლის მე-4 კლასის მოსწავლე.

... პიონერები თვითონ არიან თავიანთი რაზმის უფროსები. რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ირჩევენ იმას, ვისაც შესწევს უნარი, გაუძღვეს კოლექტივს. იყო რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე — ეს იმას ნიშნავს, რომ შენ პასუხს აგებ რაზმის საერთო საქმეზე, იმაზე, რომ ყველა პიონერი იცავდეს საზიოთა დაიბრებას და საბჭოთა კავშირის პიონერთა კანონებს. თუ დააკვირდი, სამივე წერილის ავტორი სწორად იმითურა — „მე ამას გავაკეთებდი“, „მე ასე მოვიცევიდი“, „მე ასე მსურს“, „მე ასე მოვიფიქრებდი“, „დავაჯავლებდი“, „რაზმიდან გავაყვებდი“, „მკაცრი ვიქნებოდი“ და ასე შემდეგ. იმას, ვინც რაზმის საბჭოს თავმჯდომარედ არჩიეს და ვისაც სურვილი აქვს, შესასრულოს დავალება, უნდა ახსოვდეს, რომ იგი მარტო კი არა, რაზმის ხელმძღვანელთან და რაზმის საბჭოს წევრებთან ერთად უძღვება თავისი კოლექტივის მუშაობას; საშუაო

გემასაც რაზმის საბჭოს წევრებთან და რგოლის ხელმძღვანელებთან ერთად აღდგენს; მათთან ერთად ფიქრობს კონკურსის გამოცხადებაზე, გემასათვის საინტერესო საკითხების მოფიქრებაზე და ყველაფერს აყეთებს იმისათვის, რომ ყველა პიონერი აქტიურობდეს.

სადაც რაზმია, იქ უნდა იყოს რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე — ასეთია პიონერული ცხოვრების კანონი. სასიამოვნოა, რომ აქოტონის¹ სახელზე გამოგზავნილ ბარათებშიც თითქმის ყველა წევრის აბჯრობი ამის სურვილს გამოთქვამს.

რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე შეყრების წინაშე მუდამ პირნათელი უნდა წარსდგეს. ანგარიშში, რომელსაც ის პიონერებს აბარებს, ნათლად უნდა ჩანდეს მისი, როგორც კარგი ორგანიზატორის, თანარაზმელთა ნამდვილი მეგობრისა და წინამძღოლის საქმე. მას თავად უნდა შეეძლოს ყველაზე უკეთ ხაზის მოწყობა. უნდა იყოს ყურადღებიანი, უნდა შეეძლოს დაეხმაროს, აზრი გაუზიაროს სხვებს, გაორკვიოს სადავო საკითხები, გულისყურით მოუსმინოს ამხანაგებს, და თუ გაუჭირდება მათი დახმარება, უფროსებს მიმართოს რჩევისთვის, რომ თავიდან აიცილინოს მოსალოდნელი შეცდომა. უნდა შეძლოს, ვარს შემოიკრიბოს აქტივისტები და რგოლის ხელმძღვანელები, დამოუკიდებლად მისცეს დავალება რაზმის წევრებს და კონტროლი ვალწოდ მის შესრულებას. არ უნდა გაუყოჩადეს, პიონერები ყველგან და ყოველთვის უნდა გრძნობდნენ მის გულისხმიერებას.

საპატო მოვალეობა რაზმის საბჭოს თავმჯდომარეობა, მისზეა დამოკიდებული წარმატებები ერთი რაზმის კოლექტივის ცხოვრებაში. სურვილი ერთი, მაგრამ განსოვდეთ, თანატოლები წინამძღოლად ირჩევიან იმას, ვისიც სჯერათ და ვისაც ყველაზემთ ჩამოთვლილი თვისება ახასიათებს.

5. შალიშვილი

მორა კონსპონდენტთა მარანილი 1935

აქსილი

... ძალიან ენატრება თეოდონის შვილი, თავისი დედისერთა. ღიბინა ხი არავინ ჩამოსულა სოფელში. ონიდანაც რომ აღარავინ ამოვიდა... სოფლიდან კი, აბა ვინ არის წამსვლელი, რომ ამხავი ამოუტანოს. ამხელა სოფელში მარტო თვითონ და იღვლია ბავურადელა დარჩენი.

თეოდონე სიზმარში ხშირად თვალხატულა შვილიშვილებს. ნახულობს, თავისი ბიჭი კი რამდენი ხანია არხორადაც ვერ ნახა. დარდი დარღზე ემატება საცოდავს, რა ქნას, აღარ ეცი, წუხს, ერთ ადგილზე ვერ ისვენებს, წრიალებს. უტყდა ძახილი მიქნა მიხვტეს. მიაყურა, ხომ არ მეჩვენებო. მერე გარეთ გაიხედა, დაღმართზე ძლივ ჩამოდაფოა გაგულიცელობი იღვლია.

— ხომ არ დაყრუვდი, შე ქალი, არ მოქალი ძახილით?! ტელევიზორი ჩართე, ტელევიზორი, შენი რაეიკოსა!

— რაეიკო?! — ერთი კი შეჭკივლა სიხარულით და სწრაფად ჩართო ტელევიზორი.

...ტელევიზორში მისი შვილი, მისი რაეიკო აღორძინებულ სოფლებზე საუბრობდა...

ნისტან ბავუშვილი, თბილისის 172-ე საშუალო სკოლა, X კლასი.

**ვებრკიბი
შეპირებულს**

საგანგებოდ მოწვეული რაზმეულის საბჭოს სხდომა დღევანდელი პიონერული აკციის, ეკონომიკის ეკონომიკურობას მიუძღვნენ. სხდო-

მაზე გამოსული პიონერების რეპრეზენტაციის, მ. ფხაკაძის, მ. დევენიანი¹ მითის წინადადებით გადაწყდა, უკირობათობის შემთხვევების გამოვლინების მიზნით რეგულარულად ჩავატაროთ რეიდები სკოლაში და მის შემოგარენში. პირველვე რიგის მოწვეული პიონერებმა შეაყეთეს მწყობრილად გამოსული ონკანი და აღკვეთეს წყლის უმიზნო ხარჯვა. იმავე რეიდის დროს დღიათ სკოლის მეზობელ სკვერში აღმოჩნდა გაჩახახებული ნათურა, რომელიც სასწრაფოდ იქნა გამორთული. ტყუილებრივად ჩართული ნათურები აღმოჩნდა სკოლის კაბინეტების შემოვლის დროსაც. ახლა, როდესაც პიონერებმა ენერგიულად მოკვიდეს ხელი უკირობათობისა და ეკონომიკურობის დაცვას, უაზრო დანახარჯებზე ნაკლები იქნება.

მლიხრ კილაძე, ქუთაისის 29-ე საშუალო სკოლა, VII კლასი

ამერიკისლი

ჩვენს სახლში ბევრი ომგადახდილი ცხოვრობს. ისინი ყოველ წლის 9 მაისს იკრიბებიან, ბავშვებსაც დაგვიძახებენ და გვეყვებიან თავიანთი საბრძოლო თავგადასავლებს. ვეტერანთა შორის ყველაზე ახალგაზრდას 18 წლის იყო და მოხალისედ წასულ ფრონტზე.

ამასწინათ დღე შეკრებაზე ძია ოთარმა ასეთი ამბავი გაიხსენა:

— უტრიახში ვიბრძოდით. ერთი პატარა ხეტორი გავათვისებულეთ და მე და ჩემი მეგობარი კიან ძებნა შევუძღვეთ. ხეტორი მთლად აკირობინათ გერმანელებს. ერთკან კი შევნიშნეთ და იქით გავეშურეთ. რომ მივეახლოვდით, ქვითინი მოგვეყვას. მიველით და რას ვხედავთ: 8-9 წლის ბიჭუნას მუხლი მოყარა დედის გვეშინა და დაპალებით სულია ცრემლი.

ბიჭუნას სახე ერქვა, გვარად პეტრუხიო იყო. იგი წამოიყვანეთ, დავანეთ, კონკები გავხადეთ, სამხედრო ფორმა დავაპატროვეთ და ჩავაცეთ. ვახაუბელმა ბავშვმა ვარსკვლავებიანი სამხეობი მოვე-

ხოვა, მეთაურმა მის სამხრეები მის-
ცა, მაგრამ უვარსკვლავოდ, თანაც
აუხუნა, ვარსკვლავებს დამსახურება
უნდაო.

საშსავან კარგი მშვერავი დადგა.
მას ქართულები პეტრუხე-მამალა-
ძეს ევხახდით.

ერთხელ საშა მშვერავებთან ერ-
თად დაველები მესასრულებლად
წავიდა. იგი სოფელში უნდა შესუ-
ლიყო, გერმანელების შტაბი უნდა
აღმოჩენილა. შტაბის მახლობლად გე-
რმანელებმა საშა შეაჩერეს. მაშინ
პატარამ უბიდან ხელუშვარა ამოი-
ლო და... ბიჭუნამ შტაბიც ააფეთქა
და თვითონაც დაიღუპა. რამდენიმე
დღის შემდეგ საველე ფოსტამ გახე-
თი შოიბანი, მასში გამოქვეყნებული
იყო პატარა მშვერავის, საშა პეტრუ-
ხოვის გმირობის ისტორია...

...საშას ამბავმა ყველა დაგვალო-
ნა, მაგრამ თან რაღაცხაირი სიამა-
ყის გრძობა დაგვეფუფლა — იგი ხომ
ჩვენი თანატოლი იყო.

თარგმომ კვანდალიანი,
თბილისი, 112-ე საშუალო სკოლა,
VII კლასი.

**ჩვენი
კარგის
სანერგე**

ატენის საშუალო სკოლის ნორჩმა
მეტყველებმა გადაწყვიტეთ. ჩვენს
სასწავლო-საიდელ ნაკვეთში მოგა-
წყით კაკლის სანერგე. გამოყვანილ
ნერგებს დაფურცებთ გორის რაიონის
სკოლებს. გვიდა დაერგოთ და
ვახაროთ რაც შეიძლება მეტი კაკლის
ზე.

გარდა ამისა, უკვე ჩათესეთ შარ-
შან ზაფხულში შეგროვებული და
დაპარისხებული ტუთის, ზომარტლის,
ქაცვის, ცაცხვის და სხვა მცენარეთა
თესვები. ამ მცენარეთა ნერგებსაც
რაიონის სკოლებს დაფურცებთ.

ამ საქმიანობაში გულითა და სუ-
ლით გვეხმარებიან ნორჩ ნატურა-
ლისტთა სადგურის მეთოდისტი ს.
ნუცუბიძე და ნორჩ მეტყვევთა წრის
ხელმძღვანელი მ. ხარზილაძე.

განსაკუთრებული შრომისმოყვა-

რობით: გამოირჩევიან წრის წევრე-
ბი: თ. კოშოიძე, გ. რევაზიშვილი,
თ. მისანაშვილი, ბ. ლოკლაშვილი,
ფ. მისურაძე და სხვები.

ხათუნა რევაზიშვილი,
გორის რაიონის ატენის საშუალო
სკოლა, V კლასი.

**პარტი
მეკავშირი**

ერთხელ ერთმა მდიდარმა ლედიმ
ცნობილი მომღერალი მიიწვია თავის
სახლში, რათა მას სტუმრებისათვის
ემღერა. მაგრამ სადილზე სტუმრებ-
თან კი არ მიიწვია, არამედ მისთვის
მსახურებთან გააშლევინა სუფრა.
მომღერალს უფირ არ უთქვამს, კარ-
გალ ისაღილა, შემდეგ წამოდგა და
მიმართა შეკრებილთ:

— ახლა კი, ჩემი ძვირფასებო, უნ-
და გიმღეროთ.

მსახურებს, რა თქმა უნდა, გაუხა-
რდათ. ფორტუბიანო მით არ ჰქონ-
დათ, მაგრამ მომღერალმა მთელი ნა-
ხევარი საათი იმღერა უმუსიკოდ.

ლამის ათ საათზე ლედიმ სახლზე
მომღერალს ამოსულიყო სასტუმრო
ოთახში, სადაც სტუმრები უკვე
ელოდნენ მას.

— ჩვენ მზად ვართ, მისტერ კორ-
ნეი, — უთხრა დიასახლისმა.

— რისთვის? — ჰკითხა მომღერა-
ლმა.

— თქვენი სიმღერების მოსასმე-
ნად, — უთხრა ლედიმ.

— მე ხომ უკვე ვიმღერე, — უთხ-
რა კორნეიმ.

— უკვე იმღერეთ? სად, როდის?

— ერთი საათის წინ, ქვევით, მსა-
ხურებთან.

— ეს შეუძლებელია!

— გამიკვირდა კი, რომ თქვენ იქ არ
ბრძანდებოდით... საქმე იმაშია, რომ
ვისთანაც ვსაღილობ, იმასთან ემღე-
რი ხოლმე, — თქვა კორნეიმ და
სასტუმრო ოთახი დატოვა.

ინგლისურიდან თარგმანა
თმა ბერულავამ

მიშიომ აპოკაპამ, « ფლის. თბილისი.

ციხე

გლეხისა

მატარო ზ. შორჩიძე

მითხრობა

ჭერი მეძუღეს, იურასს, სიკვდილის შეძღვევს დარჩა ერთადერთი შვილი — 12 წლის სულელი ბიჭი, რომელიც ვერც ამის ხელობას და ვერც სხვა საქმეს მოეკიდა ავადობის გამო. ნათესავებმა მოათვალეს მიცვალებულის ბაღის ქვეშ, გულმოღვინედ დაფრთხიეს მისი ღვინის თეჯი. გადმაბუჭრეს სიკვრები და ზანღეები, და რაი დღენიაღამა მშრალი მეძუღეს მიერ თავისი ერთადერთი მეძვირისათვის დანატრავარ დანაზღეს მიანგნს, ალიფანის მიმართ მისი განსაკუთრებული სიყვარული აღეძრათ... ყველას სურდა საკუთარი მეფუფუნებისთვის ქვეშაყოლობა იბოლო. ვაჭარმა კოტეღნიკოვმა არავის დაუთმო ალიფანი, დაღრპილა ტანის ეშვების მავარი კბილები, აამოქმედა ფუთიანი ჩუ-

ტები და ცისფერთვალა, ქერაბოძანი ბიჭი სხვა ნათესავებს წააღოჯი. ალიფანი ნაშურისაგან შეეკრილა ისეთი ხალხითი შემოსეს. სამკურნალოებში რომ ცემევენ ხოლმე ავადმჯიფებს (ან სამოსით იარებოდა ერთად — შინ თუ ეკლესიაში), და სამზარეულოში, ლუმელანში მიუჩინეს ალაგი. თავად შიუსსდებოდნენ ხოლმე საღამოობით ჩაის მაგადას, სვამდნენ ფინჯნებიდან ნება-ნება და მასსლაობდნენ იმ ზარალზე, რაც ამ ობლის შეკედლებამ მოუტანათ. ითხი წელი დაჰყო ასე მეძუღეს შვილმა. საქმე არა ჰქონდა რა და მიყოლებით დაიხუთხა, რაღაც მანქანებით ხელში ჩაგრიდნენ 5 კაბიკად ღირებულ ანაზში დაბეჭდილი ყველა ასო, მარცვალი, ანდაზა, ლოცვა თუ იგავ-არაგი. წიგნი შეიქმნა ამ 16 წლის ფეკრიანი ემიწვილისათვის საოცნებო საგანად, წიგნის სიყვარული შეძრულმა ალიფანმა ერთ მშვიდდღეს, ასე გასინჯეთ, მეღუფესაც კი შეებდა და სთხოვა, რაიმე წიგნი მი-

ციღო. კოტეღნიკოვმა მოწვილამოილო და სთხოვა შეუსრულა. იმ დღიდან ობოლი ათარ ეგზოლობი წიგნს, გამუდმებით ჩასწავლიდა მის მომხიბვლელ ფურცლებს. „საბჭოეკუსის მოგზაურობა გემებით „რევოლუციითა“ და „ადვენტურით“. ასეთი ჰქონდა წიგნს სათაური. ალიფანი ათარე კამდა, ათარე სეადა და ღამ-ღამობითაც მეტწილად ფიზიოლოგია. ეინ მოთვლის, რამდენჯერს გადაიკითხა მოგზაურობის აღწერილობა. სულ უფრო და უფრო ხიბლავდა კაბიტან ეკუსის პიროვნება და მოხდა ისე, რომ მალე წიგნის ეს კვირი მთლიანად დაეპატრონა ამ სევდიან ყმაწვილს. ალიფანს ღამითაც აბოღებდა საზღვაო ტერმინებით. ეკუსი გმობობათა თანახარით ხშირად საწოლიდანაც გადმოფრენოლა, ძირს წლართანი მოუღია და ვაჭრის ოჯახისთვის ძილი დაუფრთხია. ამეგებით თავგაბზრებულმა კოტეღნიკოვმა მალე ნახა გამოსავალი.

— აქეთ მოდეთ, ალიფან! — მოუხმო მან ერთხელ ყმაწვილს. — სიტყვა მაქვს შენთან. ყური მომიგდე. იბოლოს მოგხედე, შეიფრდომე, მოგყავივილო, მთელი ჯან-ღონე შევალე. ასი ვერცხლი მაინც დამიჭდა შენი თავი. არაფერი დამაშულება შენთვის, ვფევაჯ ღმერთს. თქვი, ასე არ არის ვაჭა?!

— ხელფეხი უნდა გიკოცნოთ, ვიდრე ცოცხალი ვარ, — დასტურპყო ალიფანმა. — მზად ვარ ახლავე...

— მოიცა, მოიცა, ეგ სხვა დროს იყოს. იცილდე კია, ცხრა ტყავში ეჭვრებოდი, თავს არ ვიზოგავდი, შენთვის რომ მეამებინა — კაცმა რომ თქვას, წიგნიც ამიტომ გიკიდე. — ოჰ! — აღმოხდა გრძნობამორეულ ალიფანს.

— კიოდა, შვილოსან, შენ კი ისიამოვნე, მაგრამ ახლა ჩემიც იკითხე, გავიხა იოლად ვიშოვნე ვე წიგნი. აგი ვთხოვარ, არაფერი დავანებო შენთვის. რატომ მერე? ყეთილი გულს მაქვს. იმას ვეცადინებო, სიტყვის ხარკი მივუხლო, რათა ჩემი სული შევკვი მოხვდეს და არა ქვესკეულში. ეგ არის და ეგ. დარდი სხვა არაფერსა მაქვს. ისე კი ცოტ-ცოტა რომ გავამიხადო, არაფერი გიშავს, ღმერთი არ გიყვანს. ერთი ეგ არა, ჯანი არ მოდევს, მაგრამ ეგ არაფერი, ისეთ საქმეს ვაგვიჩნე, რომ შენით ირჩინო თავი.

კოტეღნიკოვი საუბარში ვილაც ბოვანი დედაკაცისაგან ზაზარში მოსმენილი სიტყვებს ურთავდა, რომეგამბავდა თავად ეს ქალი ერთი უწყვეტს მოხილეს დასესხებოდა. მალა ალიფანი თავისი ახალი მო-

პაპიჯორჯები

ნინო გუზარაძევილი

მატყარი შ. სამოხაძე

მ ო ტ ს ო მ ა

დაბა. ჩამონა, ჩამოწურა თოვლი სახლის სახურავებიდან. მარტო ღობის ძირებშია მოჩანდა თეთრი, ქათქათა ხელისგულისოდენა წარჩენები. გამოიშალა გარეთ ხალხი: ბარებით, თოხებით შეიეს ბაღ-ბოსტნებს. გამოვიდა წელში მიხრილი, ქოხზე დაბჯინი ბებია ვაროც. ეზოში გაიარა-გამოიარა. ყველაფერი მხეში იყო განხვეული, განხდხული მხეში. გულს გაუთბა მოხუცს, მიწისა და ახლად გამოფეთქილი კვირტების სურნელით სავსე ჰაერმა ძალა შეშატა, საქმის გაცეთების გუნებაზე დადვა. მავთულის ბაღის ღობესთან მივიდა, პატარა ადგილს ჩაავიკრიდა. სხვაგან მიწა ვაყვამირებულევით იყო, ცოტა იქ ეტყობოდა სილბო, ეხლა ლხვებოდა თოვლის წარჩენები.

გამობრუნდა ბებია ვარო, მარნიდან ერთი ძველი ბარი გამოიტანა და ღობის ძირას ბარვა დაიწყო. ბარს

ტარი ფომვლევდა ჰქონდა. საფერხულს ხანს რომ დაადგამდა, ბარის პირი ხანს ვეზით შეტრიალდებოდა, ხან ქვემოთ.

„აბა, რა არის, ყველაფერი გაოსრეგულია, ვერ იქნა და ვერ ჩამოხდეს აქაურობას, იმთა ქალაქი არ გამოიბათ, მეც აღარაფერი შემიძლია!“ — ბრალდება ბებია ვარო თავის შევილებზე და შევილაშვილებზე. უძნელდებოდა ბარვა, მაგრამ მაინც თავს არ ანებებდა, ასე წვალზე-წვალებით, კრუსუნ-კრუსუნით ჩაიქნა ერთობეწო აღვლი. მერე ჩაქუნტდა, ბებრული ხელებით დაფშვანა, გააფხვიერა ბელები.

გავიდათარი თუ სამი კვირა, ბებია ვარომ საიდნადაც მოიტანა რამდენიმე ძირი პამიდორის ჩითილი და დაბარულ ადგილზე ერთმანეთის მიყოლებით დაიარყო. თავს ევლებოდა, ეფერებოდა მოხუცი ჩითილებს.

დილით ბუერის ბრტყელ ფოთ-

ლებს ახურავდა, რომ მზეს არ დაეკნო, საომოს ისეც ახლიდა და მოწყავდა. განა ერთბაშად მიაქვლებდა წყალს? თავის შეილაშქვრებას სითამაშო სარწყავით ნუქ-ნუქად დაეწყა, დაწყებდა, თითქოს ფრთხილობდა, ხედმეტად არ შეეწუხებინა. ამასობაში დაიზარდნენ ჩითილები, აყვავდნენ და მალე პაწაწინა პამიდორებიც გამოიხსკვინენ.

— რას იტანებენ, ბებია ვარო, დასვენებ, არ გეყო, რაც იმუშავე! — ეუბნებოდნენ აქეთ-იქიდან ჰეზობლები ეზოში მოფუსუსეუ მოიუსს.

— რა გენა, გენაცვალე, უსაქმოდ ვერა ეძლებ. სახამ ცოცხალია ადამიანი. უნდა იტოკოს, იმოძრაოს. — მიუხედავად ხოლმე ბებია ვარო მეზობლებს. მართლაც რა გააჩერებდა უსაქმოდ ბებია ვაროს, მთელი დღე დადარჩუნებდა, რწყავდა, მარვლიდა. პამიდორებიც თანდათან მსხვილდებოდა, მწიფდებოდა, ჭერ შეიმდგრა, ფერი იცვალა, ახლა წითლად გადალანდა.

ერთ დილას კი აიკალითავა წინსაფარი ბებია ვარომ და, რაც მწიფე იყო, ყველა მოწყვიტა. მერე ღობის იქით აივანზე გადმოშდგრა, თბილისიდან სახაფხულოდ ჩამოსულ ახალგაზრდა ქალს ვასძახა.

— ერთი აქეთ მოდექო, შეილო..

ქალი ღობესთან მოვიდა. ბებია ვარომ ორი დიდი, სათვალთ პამიდორი ამოიღო წინსაფრიდან და გაუწოდა:

— მიირთვი, გენაცვალე, ახალი მოსავალია, ერთი გასინჯე რა შესხვდაობისაც არის, გემოც იგეთი ექნება!

— რა ღამაზია, წითელ ვაშლებს ჰკვებს! — არ შეიძლება, რომ ეს გემოიელი არ იყოს! — ძალიან მოეწონა ქალს პამიდორები.

მოხუცმა კიდევ მიაწოდა რამდენიმე ცალი.

— გმადლობთ, ვარო ბაბო, გმადლობთ, საკმარისია, თქვენ რაღა დავარჩინათ?

— მაქვს, შეილო, კიდევა მაქვს. ეხლა ამაზე მეტი არ მინდა და მეუბიძენი მოიწევა, ვეღარ მოვლევ. აბა, უფერე, რა სასხმელი ასხია! — ღობილით, გულგახსნილად ეუბნებოდა მოხუცი ქალს. ეხლა სულ სხვაანაოობა ბებია ვარო; წელში გამართულია, განდინიერებულია და თითქოს ეამაყება კიდევ, რომ ამხნის ადამიანმა ძველებურად, წინადადებურად კიდევ შეიძლო თავისი მოხაზობული კირახულით ესამოეწებინა ვისმესთვის.

მელუზების სასახლის ზღაპარი

ლინა გუგუშაია

მხატვარი ლ. ზარდუშიანი

ეს — თავისი სხივებში გახვეწილი, ცისფრად გამოხუნებული, დაღინდა აჯბაჯა.

ისეთი მიძიმე სველა შემოაწეა, ისეთი, ისეთი, ახლა კი განისკვლვით ფრთაღლით მტკიცე ბაჯანი, თვალში დახუჭვს და საკუთარი მოღუწეულნი სხეულები სიმძიმემ ფსკერსაკენ ვაქანს.

— ლამაზად მინც გვედებო, — გაფიქრებაც ვერ მოასწრო, რომ უცებ წამოწეულმა ძლიერმა ტალღამ ფერადი კეპებით მოფენილ ფსკერს მიახალა ზეღ ნაპირთან.

თითქოს ეწყინა გადარჩენა. გულს ურევდა მარილიანი შეფხების სიმლაშე. შორს, ზღვის სიღრმეში მოჩანდა მზის სხივთა ათინათებში ათასწურად აციმციმებული, ბროლივით გამჭვივარულ მდიდრული სასახლის ჩუქურთმები. ოქროსფერფიანი, ფოფინა თევზები კი ისეთი ჰაეროვანნი და მიუწვდომელნი ჩანდნენ, ნაპირზე დარჩენილ კუს გული ტკივილით შეეკუმშა. ვაცოცდა ბალახებზე, საკუთარი არსებობაც რომ შეგერძნო როგორმე, და მერე ზარმაცად დააღო სიქისაგან გამოშვრალი უქბილო პირი...

უცებ, თითქოს ფეხებზე ნიადაგი გამოთვალაო, მიწა შექანდა და შებარბაცდა. აჯბაჯა კუმ თათები და

თავი სწრაფად შემოლა ჩუქანში და უარესის მოლოდინში გაინაბა.

სულისწამდებლად წიღობს სიციხისკენ გათანჯული კოლოები. შორს, ცისკიდურზე მზე საკუთარ ეცეცელში იწყობდა, ჩამავალ სხივთა ათინათებში დაცურავდნენ აქორჩილო ტალღები. საუფუნესი დაეტოლა ორიოდ წამი. კუს გულისცემა ცოტათი დაუცხრა და ცალი თვალი გამოაჭყიტა. კინაღამ საკუთარ თავზე გაეცინა: მისი ელდის მიზეზი — უქუქუქეცენის თხუნელა ბატონკაცური იგრიო იფერთხავდა ფხვირი მიწის ნამკეცებს რუხი ქაობიდან და საკუთარი მოულოდნელი გამბრინეს მნიშვნელობას უსამადა ხაზს ფრიალი სერიოზულობით.

ამბავი კი მართლაც საგანგაშო მოეტანა, საგანგაშო და მოულოდნელი: მელუზების სასახლის დედოფალს უფლისწულის ნაწყურაო მარჯნის მძივები დაპყროვდა და მისი უქუქეცების თაღისმასაც ძალა ეცლებოდა. თვითონ უფლისწული მცირე ამალით თურმე ოკეანეთში იყო წასული საზადიროდ.

— თუ ნამგალა მთვარის ავსებამდე თილისმა არ იბოვენს, ოქროსფერფილი დედოფალი ლამაზი ქარი ოკეანეთში გაიტაცებს, მელუზებშიმ სასახლეს საბირკელი გამოეშვლება და ზღვის უძირო უფსკრულში დაინთქებაო! — ზეცისაკენ თავებდა მცირელი ქადაგებდა თხუნელა და თან მრავალისმთქმელად ატრიალებდა სინათლის შეუშჩვეველ, წვრილ თვალებს.

თხუნელას თავისი მიწისქვეშა ლაბირინთიდან კარგად დაინახა ჩაღონსური მიძიე ზღვის ფსკერზე, მაგრამ მისი აღება არ შეეძლო, ცურვა არ იცოდა და, როგორ მიეტანა სასახლემდე თილისმა, თვითონ ხომ ვერ მიასკურებდა, ვერც თავის ბეღს სოროში გაბედავდა ამხელა განძის შეტანას, ხომ დღისავით გაზნდებოდა მარადიული უკუნი

განუყრელი ჩვეულება ეძიბა აჯბაჯას, ისე ძალიან მოუწონდა მელუზების ლამაზ სასახლეში ცხვირის შეყვანა. მოკლე, უცნობი თათები მარჯვდ მთუსვა გასაყრულ ტალღებს. შოაზე შეხებებმა ელამი თვალები მთლად დაუბლიტა. სული შეუფუბდა ნდომისაგან.

ოქროსფარფლიანი, ფოფინა თევზები მელდურად დასრიალებდნენ სასახლის გამჭვივარულ ტალღებში; საკუთარი სილამაზით ვალდებულგაძაყებულნი მახინჯ, კუზინა კუს ვერც ამჩნევდნენ, წყლის ჩამუქებულ ზედაპირზე ხის ნაფოტადაც არ მიანიდათ.

კუმ აღმოცერად შეთავალიერა წყლის ზედაპირზე მოლიცლიერ საკუთარი გამოსახულებმა დაჯ ჰოი, საოკეანევე; ჩუქანში, მისი სამაყურა კელოში უფრობო ხუნჯულად, დაბრუნდა კუხად მოეყვნა, ეძიბა და ბეჭებში ჩააქებია.

შორს, პირიზონტზე ზღვა გინავდა. ალისფრად ბოლავდა ვიემა გავარგარებული ბურთი.

ზღვის სახელოვან კალატოზთა — მელუზების მელდურა სასახლე ნელა ირხვიდა წყლის სიღრმეში.

აჯბაჯამ კიდევ ერთხელ და უკანასკნელად გაბედა მასთან მიახლოება, შოაზე, მარილიანი ცრემლო უხშირად გადაყლაბა და ეს შეოამდნენდ გამტობდა უკან შიშისაგან გულამბერებულმა.

ოთხი ობიანი ლოქო-დარაჯი ფხიზლობდა სასახლის ოთხსავე მხარეს: აღმოსავლეთით — ზღვისკუფისფერი, ლოქო აღმოსავლეთისა, დასავლეთით — მუქლურჯი, ლოქო დასავლეთისა, ჩრდილოეთით — ჩრდილოეთის თეთრულავა; ხოლო სამხრეთით — სამხრეთის მზისფერი, კველაზე გაფხორილი და ბასრბილა...

ზღვა ლურჯზე ლურჯი იყო და უძირა.

მოცული ლაბირინთები, ათასობით ხერცი და ტალჩი, რომელთა გაყვანას სიცოცხლე და ჯანი შეიძლება მისმა პაპამ და პაპისპაპამ და რომელია სრულყოფა თხუხელას სიცოცხლის მიზანი იყო, არა მარტო მათი შთამომავლობისაც.

გულით კი უხდოდა ოქროსფარფლა დედოფალს დახმარებოდა. მაგამ... აჯაბაჯა, მუნ სომ არ გამიწყებ სასახურს, პირმშენიერი ოქროსფარფლას სიცოცხლე სადღოთეშია, ერთად წვაიდეთ შარჯნის მძივების საოვნელად. მე გზას გავიკვალავ, დერეფნებს გავფიქვან მენ უკან მომყევი და იქნებ საამაყლად დავეტყვოთ შთამომავლობას ჩვენი გმირობისა და თავდადების ამბები.

თანდთან გახალისდა გამოსავლის პოვნით აღტაცებული თხუხლა.

აჯაბაჯასაც მერე რაღა უხდოდა?

— აქაც გასგებვის ხელი ურევია, დღენიადავ ამას შევთხოვი ზღვის და მუხეს (ყას და დიდამიწას, ოქროსფარფლასთან მიასლოების უწყლგმა მოეცა და აბა, აჯაბაჯა, ახლა დაგიდგა გამოცდის წუთები! მტრატყუებდა სისარულსაგანს გონებარეული კუ და მზად იყო ქვესახელსიქითა ქვესახელში წაყოლიდა მოვლოდნელად მოვლენილ მეცობარზე უკეთეს მებრძობს, მძაჭე მტრ მასს. ძვირფასზე ძვირფასა... ბილისწირას, თავისი ფეხით რომ მოსდგომოდა კარს და კიდევ ეხვედებოდა: „წამო, აჯაბაჯა, წამო, ოცნებას აგისრულე...“

— გზა კი მართლაც გრძელი და ძძივედელი თხალაძმობილივლელი.

ვულკანების ფათერაკიანი სამეფო განვლეს.

მაგინოსის სახელმწიფოდანაც რის ვი-ვიგლახით გააღწიეს.

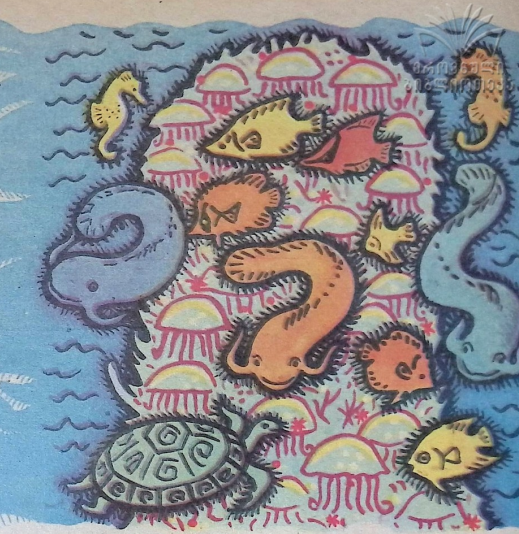
ზვიგენის საერაფოში ხომ ბეწუზე გადაღურხვი ყოველ ნაბიჯზე ჩასაფრებულ სიკვდილს.

ზღვისა და ხმელის გასაყართან თხუხელამ უთხრა:

— მე ამას იქით ვეღარ გამოგვეყვები, კიდევ ერთ ლაბირინთს გავიჭო, აჯაბაჯა, და, იმას ვაივლი თუ არა, ხელმძაჭრეზე ზღვის ნივარების ძირას მარჯნის თილისმას დაინახავ. თუ ოქროსფარფლას ჩემი თავდადების ამბავს არ დაუთარავ, დიდად მადლობელი დავარჩები.

ქანცმლიელმა აჯაბაჯამ მეგობარს გზა დაულოცა და წამით ჩათვინა. ჩათვლიდა და, მერე ბევრჯერ უნატურია, ნეტავ არც გამოძივებებოდაო, ისეთი კარგი სიმშარი ხსა აძლენი წვალების საფასურად:

მედღეულების სისახლეში იყო აჯაბაჯა.

ოქროსფარფლას სასტუმრო დაიბაზნო ფანჯრებზე ცისფერი ფარღები ჩამოეშვით, დარბაზის დედაქალი აენთოთ და იქაურობას ბრილი გაუღლიდა. ეგ იყო ოლონ, მუსიკა არ უტრავდა ჯერ და სამაისიებურ სიჩუმეს ზღვის ტალღების შრიალი და ოქროსფარფლას პაეროვანი ფარფლებს რხევა ამყუდროვებდა.

აჯაბაჯა სიკვილი-სიცოცხლის სიზღვარზე იყო, თითქოს არც ცხადნი, არც სიზმარში. ოქროსფარფლა აღტაცებული შეკუთრებდა მის მუქადნობატულ, მოჩუქურთმებულ ჯეშმანს და ნახი ფარფლებს რხევით აღტაცებას გამოხატავდა, თავს ევეზებოდა, დაჟვფინებდა უცხო სტუმარს, აღარ იცოდა, რით ესაიმოქმებინა. მერე ცეკვა მიიწადა ოქროსფარფლას, ლამაზი ფარფლებს აფრილვდა, მღელვარების ცეცხით დაიოცება და რიტმში გახვევა...

მარჯნის ტულუქებს ჩაპბრეს ზღვისქვეშეთის ქარებმა და დაირხა წარმტაცი მელიოდა, დატრიალდა მთელი სამყარო ფერად-ფერად ბეკერებდა, მიხტუნავე რიტმებად, ეგ იყო ოლონ, აჯაბაჯამ ფეხი ვერ აუწყო ოქროსფარფლას, უშნოდ დგალაჯუნებდა — სასახლის უნატიფესი

მუსიკის იკომპანენერტ ვერაფერი გაუყო.

წარბები შეკურა ოქროსფარფლამ, ლამაზი ფარფლები დაეცა და ეკმტად დაბრძანდა დარბაზის შუაგულში წყალმცენარეთაგან მოქსოვილ მუქუქვანე კილოზზე.

ახლა კი შეწუნდა აჯაბაჯა, მიხვდა, რადაც რომ ვერ გამოიუცა, წახდა და დაეჯადა სიკვდილი:

— მახინჯად მთელი, ოქროსფარფლა, და ზედს არ მიყუდო, თორემ, აბა, დაამკვირდი, რა ლამაზი თვლები გეყავს, რა ერთგული და თბილი გულს...

ცნობისმოყვარეობამ და სიბრალულთა თავისი გაიტანა. ოქროსფარფლა კეთილი თევზი იყო და კუს ვეიბა თვლებშიც ისეთი უძირო სევდა და მორჩილება ამოიკითხა, სხვა ეველაფერი დაეიწყა და გულაჩვილებზე ნირწამბარ აჯაბაჯას დაჟვფინებდა, დაჟვფინებდა. დაჟვფინებდა...

მერე მინც მოხებოდა და ისევ ცეკვა მიიწადა. ისევ ჩაპბრეს ზღვისქვეშეთის ქარებმა მარჯნისფერ ტულუქებში, ისევ დაირხა მუსიკა და ახალი მარცხის შიშით გულაჩვილებულს გამოეღვი-

კეთილი მოგზავნი

ალექსი იაკობაშვილი

ჩვენი მრავალრიცხოვანი მეთხველები თხოვნიტ გაღვწევიტეთ მოგადლოთ ჰათა-იოგას სისტემის რამდენიმე ძირითად ვარჯიშში. თუ ზემოაწვნიტ დაცავტ ვარჯიშების წესებში და მოცემულ რჩევას, იმედიას, იანის გარკვეულ სარგებლობას მოგიტანას.

ვარჯიშთა ციკლს უძღვება საქართველოს სსრ კულტურის დამსახურებული მუშაკი ალექსი იაკობაშვილი.

უწრხლის წინა ნომერში გამოკვეყნებულ საუბარში ჩვენ ხაზგასმით აღვნიშნე სწორი სუნთქვის დღი მნიშვნელობას ადამიანის ჯანმრთელობისათვის და ისიც ვთქვი, რომ ჰათა-იოგას ვარჯიშების შესრულებას წინ აუცილებლად უნდა უძღვდე სწორი სუნთქვის გამოძეშვება.

დღეს ჩვენ გთავაზობთ რამდენიმე ძირითად ვარჯიშს, რომელთა სისტემატური შესრულება დაგეზმარებათ ისწავლოთ სწორი სუნთქვა. სწორი სუნთქვის საფუძვლად კი იოგათა სწორი სუნთქვა ითვლება.

შეგახსენებთ, რომ ვარჯიშის ერთერთი აუცილებელი პირობაა სუფთა ჰაერი. თუ ღია ცისქვეშ ვარჯიშის საშუალება არა გაქვთ, გამოაღეთ ოთახის ფანქარი.

ნორმალურ, მოღუნებულ მდგომარეობაში სწორად დგომისას შესრულებთ ერთმანეთთან დაკავშირებული შემდეგი სამი ფაზისგან შემდგარი ჩასუნთქვა:

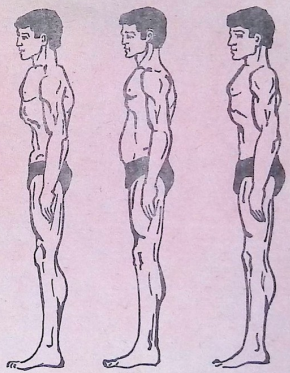
პირველი ფაზა: დაბლა დაუშვით დღაფრავა, ნელა გამობერეთ

მუცელი, ისე, რომ არ ჩაისუნთქოთ და საშუალება მისცეთ ჰაერს თავის სუფლად შევიდეს ფილტვებში.

მეორე ფაზა: ნელ-ნელა გააფართოვეთ კვედა ნეკები და გულ-მკერდის შუა ნაწილი, ისე, რომ ჰაერი თანდათანობით გადავიდეს ფილტვების შუა ნაწილში. კარგი იქნება, თუ ამ დროს ხელეხს მუცელსა და მკერდზე დაიდებთ, ეს დაგეზმარებათ იგრძნობთ მოძრაობას.

მესამე ფაზა: მთლიანად გააფართოვეთ და გამობერეთ გულ-მკერდი. ამ მოძრაობით იძღენ ჰაერს ჩაისუნთქვავთ, რამდენიც თქვენს გაბერულ, გაფართოებულ ფილტვებში ჩაეტევა. ამ ბოლო ფაზაში მუცელი ოდენავ მოიჭებთ, რათა იგი ჰაერით მთლიანად გაესვს გულ-მკერდისა და ფილტვებისათვის საყრდენად გადაიქცეს.

ცხვირიდან ნელა ამოისუნთქეთ ჰაერი იმავე თანამდგერობით, როგორც ჩაისუნთქისას. ჭერ ამოისუნთქეთ მუცლის მოჭერისა და ქვედა ნეკების დაწვევის ხარჯზე, შემდეგ დაუშვით მწვერი და ლევიწის ძეალი.

და აჯამავს. ხისწრაფოდ აიკრიფა გულ-ნაბალი და — ეს სწრაფი კარგის ნიშანი უნდა იქნოს, სსრ-სრაფოდ გაეშუიოთ თოლისმის საძებრად.

უძლულად გაუტყუება იძლი. მარჯნის მძივები იქ ადირ დახვდა, სადაც თხუნივად მასწავლა.

დასეუ ჭიობლობას — სანამ ქუ და თხუნივლა მძივქვეშ ტრავლობით მიზობდადნენ, თოლივებმა უფლისწულს ამაზე მეტრავეს უფროსადიფულო დელოფალი გასაპილდარი, და ისიც დელოფანზე სწავლიტელი გამეფეულა შედუნების სახანობსაკენ.

დელფინების სავრათოს რომ ჩაუყრა ჰაზარტ დელოფალი თოლისმის დასარჯვის მძივი სუფისა და ჰკვიანმა და კეთილმა დელოფინებმა უფლისწულს ვასწრეს, ცილაც სასახლში მარჯნის მძივებთოლო.

აჯამებ ცულუნებას მინც კერ გაუძლო, მთხურეღვი/ სიტვის ტყვეობაში მოტყუვოს ჩიოცხლსავიეთ მოუხდა თქოსთავფლასათვის ერთხელ მაინც შევივთა თვლი. მიჯივთხა თხუნივლას, ათავის ვანზრახვა გაანდო და შევთარბერი ბამეუქის ნავით მედუნების ლაბაში სასახლისასენ გაეშურნენ.

ქუ ახალი იმედგაცრუება ელოდათ: მეკოსის კი მიუსწრეს, მარამ ლოკოებმა სასახლეს ახლოსაც არ გააკურეს, სასახლოდაც არ ცუთო ამერი გმირბებისა და თავდადების ამბავი. მხიარულ გუნებაზე მყოფმა ლოკო-დარაქებმა ხამბუქის ნავი ამოუტრიალეს უსახელო რაინდებს და საწყალ აჯამავს საკუთარ დამძიმებულ სხეულთან ერთად დონდლო თხუნივლას გამოთრევეც მოუხდა ზღვის სიღრმიდან, აბა მეგობარს ლოკოებს ხომ არ შეატოვებდა?! ციკაბო ნაპირზე რომ ამობოძდა, მოკლე თათები ეკეცებოდა ბოლისას და დღლილობისაგან. მაშინ კი გაახსენდა თავისი ჯავშანა და გული სულ სხვაგვარი ტყვილიტ შეიქმნა — რამდენი ხანია ადარტ ენახა და არც ამბავი ეკითხა ერთეული და მშრომელი მეგობრისა.

თხუნივლასაც სიცოცხლესავით მონეატრა გროლი და მშვიდი ლამბირინთების თხრა.

გზა მშვიდობისა უსურვეს ერთმანეთს და უჩუზრად თითოჭერ მაინც გახედეს წყარობით მედუნების მზისფრად განათებულ, ამღერებულ სასახლს.

დიდის — დიდს და მცირის — მცირისა, მწეს — მწისა და მთვარეს — მთვარის... ზღაპრის სიბრძნე-სილოამზე — პატარების სასთუმალზე.

ამოსუნთქვისას მუცლისა და ნეკების კუნთები ისე მოადუნეთ, რომ ფილტვებში რაც შეიძლება ნაკლები ჰაერი დაარჩეს, ოღონდ ამ დროს

თავს ძალას ნუ დაატან.

აი ეს ვახლავთ სულ ამოსუნთქვად და ჩასუნთქვად. ალბათ თქვენ თავადვე შეატყობთ, რომ ამ ვარჯიშების შესრულებისას ამოქმედებული მთელი სისუნთქე აბარატე, ფილტვების ყოველი უჯრედი. იგივეს სრული სუნთქვის შესრულებისას ერთი ფაზიდან მეორეში გადადიხ ნელა. თანაბრად, მათი შეერვნებით ერთ უწყვეტ ღრმა ჩასუნთქვად. გარწყვნებით, როდესაც ასეთ სუნთქვას მიეკვრები, უკვე სხვახარად სუნთქვას აღარც მოინდობებ.

ეს ვარჯიში სრულდება ერთი წუთის განმავლობაში უკანმდე ნახევარი საათით ადრე და ყოველი ზუსტი დღის შემდეგ ემატება თითო წუთი.

სწორი სუნთქვის გამომუშავებაში დიდი დახმარების გაწევა შეუძლია კუნთებს, იგი სპორტის ის, შეიძლება ითქვას, ერთადერთი სახეა, რომელიც გააძლიერებს ვაკონტროლოთ საკუთარი სუნთქვა.

იოგებს მიაჩნიათ, რომ ფილტვების პაერით შექანიური ავსება ცტაა, ძალზე კარგე იქნება, თუ სუნთქვისას წარმოიდგენთ. პაერთან ერთად როგორ შედის სხეულში ის ენერჯია, რომელიც იოგთა ტერმინოლოგიით ძალზე ეწოდება, და რომელიც მათი პრანაიტი ყველაფრის იმპულსის მიმცემია ბუნებაში.

უკადრით, ვარჯიშის შესრულებისას თქვენ თავს უზიარათ: აი ახლა ეს ენერჯია (პრანა) შეზღუდის ჩემ ფილტვებში და მეუღ სხეულში ნაწილდება, ახლა კი იგი ავტოტულბეს კუნთს, ტინის უჯრედს... რა თქმა უნდა, სუნთქვა უამისოდ შეიძლება, მაგრამ ათასწლეულმა პრაქტიკამ დაამტკიცა, რომ ამდგარ ფსიქოლოგიურ ზემოქმედების ძალზე კარგე შედეგები მოსდევს — მატულობს ენერჯია, სიცოცხლის ძალა, მტკიცდება ჯანმრთელობა. ნუ დავაფიქვლებთ, რომ ეს სახიფათო წარმოდგენაც ნელ-ნელა, თანდათანობით უნდა გამოიწილებოდეს.

შევახსენებთ: ვიდრე პოპა-იოგას სისტემაში ვარჯიშს მოჰკიდებდით ხელს, გაეისწავით და რჩევა სთხოვეთ იქნეს;

ვარჯიში შეუდგეით ფრიხლად, საკუთარი მოზაცემების გათვალისწინებით;

ნუ ეცდებით უტბად გაზარდოთ ვარჯიშისათვის განსაზღვრული დრო. დატვირთვა, ნუ გადაუხვევით მოცემულ რჩევას და რეკომენდაციებს.

და კიდევ ერთი რჩევა: ისუნთქეთ ცხვირით და არა პირით!

სუნ

შალვა სებასტიანი

ზამბია ლაბირინთებში

იმ მეცნიერებითა შორის, რომლებიც ჩვენს საუკუნეში განსაკუთრებით სწრაფად ვითარდებიან (და მეცნიერებათა სხვა დარგების განვითარებასაც პიძებს აძლევენ), ერთ-ერთი პირველადანია აბტარონომა — კოსმონომის ძველსაველი თანამეუღე და მეცნიერი, ურომლისდაც შეუძლებელი იქნებოდა ორიენტარება დროსა და სივრცეში და ორომლისდაც, სხვა რომ არაფერი ვთქვით, ადამიანი ვერსაღეს გახდებოდა შორეულ მოგზაურობას ვერც წლები და ვერც ხვეულით.

ეს იყო ძველად. მაგრამ ახლა? ვის სჯარდება აბტარონომა ჩვენს დროში?

ვისა და თითქმის თურმე ყველა სპეციალობას, თითქმის ყველა პროფესიის წარმომადგენელს: ბიოლოგს, ქიმიკოსს, ფიზიკოსს, მათემატიკოსს, გეოლოგს, გეოფიზიკოსს, ისტორიკოსს, ენათმეცნიერს, კოსმონავტს... ამ სიის გაგრძელება კიდევ შეიძლება.

ჩამოვს ხანტერებსო ხაილუმლის „შალვას“ აბტარონომა თქვენ იცით, რამდენი ვარსკვლავია ცაზე (ჩვენს ნახევარსფეროზე)? უთვა-

ზამბია თიმიფარინაზის მოვლა

ცნობილია ფრანგმა ავიაკონსტრუქტორმა ს. პლენმა შექმნა შატე თიმიფარინაზის მოვლა. იგი უფრო შორიდან ლანგერს მოვლავიანებს, საათში 100 კილომეტრის სიჩქარით მფარინავს და თითქმის იმდენად სანჯავს ხარკავს, რამდენსაც — შორიკოლერი. თუ მოხდა და შორიკო გაიერდა, თიმიფარინა პლანერიტით ქდება მიწაზე.

„სინფატიო“ ძილისთვის

არჩან ადამიანები, რომელთაც ძილის დროს სუნთქვა შეუფერხდებათ ბოლდე — მოდუნებულ კუნთები ენას ისეღ მდგომარეობაში აყენებენ, რომ ორგანიზმი პაერი ელვარ შედის. ძილის დარღვევის მიზეზთა შველიე რიკაყოლიდ სპეციალისტების ოქშია. ამას შოჯერ შესაძლოა სავალდებო შედეგი მოუყვ. ძილის ასეთი დარღვევის სასშორყო-

ლავი? სულაც არა — „სუნ“ 2500 ავიალო ხილული ვარსკვლავი ყოფილა... აფერე იცით, რომ ბარნარდის ვარსკვლავი საათში 200,000 კილომეტრის სიჩქარით უახლოვდება დედამიწას... რომ ჩვენი გალაქტიკა (არჩან ნახტომი) 150 მილიარდი ვარსკვლავს შეიცავს, რომ ამ გალაქტიკის წევრი, ჩვენი შუე, გალაქტიკის ვარსშორ ერთ ვარსშორვალს 200 მილიარდ წელს უნდაშა. რომ შან თავიანი არჩეობის ნაშრომე (შ მილიარდი წელი) სულ რაღაც 25-ჯერ შეშორას გალაქტიკას.

აი, ამ და კიდევ ბევრი ხანტერებსო კითხვის პასუხებს დიდი ინტერესიც გამოიწევა მაგრამ, ცხლად, კიდევ უფრო ხანტერებსო და სახარებებლო იქნება თვით ჩვენის წაიბოდა, რომელიც, სხვა სიტყვითგან ერთად, უკვლია ილუსტარარებულ.

ბა ძლიერდება პირაღმა წოდისას ამას წინათ პლასტიკაბიანს შექმნეს მონუბილიზა, რომელიც ძილის დროს ენას უსაშორო მდგამარობას აძლევს. იგი შოქრევებისათვის დანართიანი მოწყობილობას წეავებს.

წაყვილად მომუშავე რომობანი

ერთ-ერთმა იანსურმა ფრანშამ დააკონსტრუირა წაყვილად მომუშავე რომობანი — ერთი რომობი ფრცხლად ტექნის ჯვარდება, ხოლო მეორე, რომელიც ელექტრონოგამომთვლელი მაწანით რღვერდება რომობი, ქალის ხმით უწედლომოდ კოსთულობს ტექნის. ეს რომობები რადიოთი აცხადებენ უანასწუნლ ცნობებს და ტელელონიო იძლევიან პასუხს შეკითხვებზე.

ელექტრომოსკოპი სტოკოლმში

შვედის დელექტრონიკა გამოინდა ახალი საჩიფისი ავტობუსები, რომლებიც ელექტრობატარებით მუშაობენ, თითოეული ავტობუსი 64 მგზავრს იტევს და საათში 55 კილომეტრ სიჩქარეს ავიარებენ.

მაქონიანი კედლები

ნაშრომი ამავენი

აფხაზეთში, დანა წყებულდინან თე-
რიმეტი კილომეტრის დაშორებით
ტყიანი მთის კალთებზე პატარა, და-
მანო სოფელია შეფენილი ხილის
ბაღებით, საძოვრებით და ანკარა
წყაროებით. მათ შორის განსაკუთრე-
ბული სიღამებით გამოირჩევა ტყის
დასაბოლად მდებარე სოფელი ფუ-
ნელკუჯი. სწორედ ფუნელკუჯში
დიდელ ბინა იშვიათად ლითონების მა-
თივედ გეოლოგთა პატარა ჯგუფმა,
რთულად რელიეფი მძიმე ფიზიკურ
შრომისა და ამტანობის მოთხოვნა.
გეოლოგებს გასალახი ჰქონდათ
მხელად ვასავლით მეცხარეული სა-
ფარი, წყალფარინილები მწველი
კედლები, ხეობის ციციბო კალთები.
იხიბი კლდეების შეფირობებდა ჩა-
ქურჩის ძლიერი დარტყმით სტრენდენ
სინჯებს, ყოველ ადგილზე კვანთა ყუ-
რადლებით ავირეზებოდნენ, აწერდ-
ნენ ეტიკეტებს, ფოთხილად ათავსებ-
დნენ კრევის პარკებს და ზურვი-
ჩანთებში აწყობდნენ, შემდეგ ტოპო-
გრაფიულ რუკებზე ნიშნებს აღბის
ადგილის აღნიშვნულ მომცრო წერ-
ტილებს სავდნენ. ყველა წერტილს
გვერდით ნომერს უწერდნენ. გეო-
ლოგური კომპლასი ზომიდან ფე-
ნათა მიმართულებას და ვარდნილო-
ბას, საველე წინაგებში შეკვირდნენ
აღწერაობები, ჩანასახები და ჩა-
ნახაზები.

სოფლის თავში, სატყუო მეურნეო-
ბის მდევლის საცხოვრებელი სახლის
მახლობლად, იდგა დიდი ვერხვის ხე,

წყაროს! ნახეთ, რას სჩადის კლმისი
მე-წითელწიწველებიანი ფორაჟი
თეში სწრაფად ხტვობდა წყლის
და უკანვე ვარდებოდა წყაროსი სას-
რლო, ეტყობოდა. ტანისმეორე
მომოაბობით რაღაცისაგან თავის და-
წყვეს ლობნობდა, მებრამ ვერ კი ახე-
რებდა. როცა კარვად დააკვირდნენ
გამჭვირვალე წყლის ფსკერს, დი-
ნახეს, რომ თეხისთვის გველს ჩა-
ესვა კუდში კიბლები და არ უშვე-
და. შავ დღეში ჩაფარინილი კლმისი
შველად კელეკლობდა. გველი
მე-მალ ითრედა მის წყალში, კელ-
მისი ფარხხალვდა, ვერცხლის წყალ-
ლივით გაიშალვდა ხოლმე ხეაზე.
ღიორები უცხად მონახა მომცრო
გამზარი ტრტი, დაიშინა, მოაქნა
და გველს თითქმის წყლის ზედაპირ-
თან მიტანდა თავში მოხვედრა.
წყალი ამოვრა. თევი ადარ ჩანდა.
ქვეწარმავალე დაიკარგა.

გეოლოგებმა წყლის დაწმენდა
მოუტყადეს. ხოლო როცა წყალი და-
წმენდა, დინახეს, რომ გველი უმო-
ძიავოდ ტეკეტივდა. კლმისი კი პა-
ერში ასხტდა, დაშხირილად და გა-
ძიავად ნაკალვებო გაუჩინარდა.
ღიორები წყალში რიხი ჩაყო, ამო-
ათრია ქვეწარმავალი, რომლის სი-
რძე კივე მებრუნე მებრ იქნებოდა.
გაიტახა და მოშორებით წვიმიანად
ჩაღრმავებულ ორმოში ჩაავლა.

გიორგი გინდუარი,
გეოლოგი.

კომპიუტერი — „რომანიში“

„უნიხათლო ფარაონი“ — ასე ეწოდება
ამას წინათ ამერიკის შეერთებულ შტატებში
გამოცემულ ახალ რომანს. სხვა რომანებისა-
გან ამ „ნაწარმოებს“ განსხვავებს ის, რომ
მისი „ავტორია“... ელექტრონული კომპი-
უტერი, რომლის „შეიხვასა“, ელექტრონულ-
გამომთვლელმა მანქანამ 81 საათი და 30 წუ-
თი მოაღწია.

არამშვენიელთა კვანძა

ნორვეგიის ვლადივსტოკში 1900 წლი-
სათვის ვახდენ მსოფლიოში პირველი ათ-
წიანი კვანძა — ხეობებისაგან. თავ-
დასუფლად ზინა, ამისათვის ექიმთა ასოცი-
აციამ შეიმუშავა რეკომენდაციები, რომელ-
თაც მთავრობა ვანხილავდა.

მეხმა „ვალსაბ“

რამათი ხაზის ფულადი ამ ამბებში მხო-
ლოდ მისი შეკრების რამდენიმე კენჭი
შეკრული კრავსული ვალსაბის ხაზი
შეკრევათა ქვეზე მათი მუდგველთა
უნარი მათ ზომავდა დამოკიდებულ. ზოგი-
ერთი ქვა, თავისი ხიშხიშის გამო, მუდგ ერ-
...

სა და იმავდ აღივას დევი უწრევიდ მებრამ
მეხმარებლებს ზუსტად ჩაიან, თის ედო-
ნის ეს ქვეზე მოცემულ მომენტში. 38 ექ-
მულებზე სულ 15 ათასი ქვა.

კომპიუტერით ცხოვრება

საქართველის ქალაქ სათონის მახლობ-
ლად აღმოაჩინეს უცნობი ქვეწარმავალი-
რომელსაც სინჯარტა და მშ მტრის ხირობის
ფარდებით ქონდა იგი უმნიშვნელო ატო-
მობლის ელემენტზე მოეცა და დიდივე
ზოდივები ცხოვრობენ დაავადებ. ქვე-
წარმავალი რომელ სახეობის წიკაუცონი
ეს არსიდან მისული არსება.

კომლეთი... კომლეთი...

მსოფლიოში წარსაჩი კომლეთია არ-
სებობს, ასევე — მრავალფეროვანი ვატიკე-
სალოტო მარტის მთლიანობით აღმართი
ავროპებს, მაგრამ სურნელვებო კომლეთი-
ნერსაც თუ შეიძლება, ამას აღმა
აჩვენ ფოტოებზე.

სწორედ სურნელვებო კომლეთის ფლო-
რის ეგრნაისი დემოკრატიული ჩეკაბუ-
ლის ჩიწველის მთავარი ინტერესი დღესვე
დღეში და მისი მისული, კომლეთი 200
სხვადასხვა ფერის ხის ფიგურებისაგან შე-
დგება, რომლებიც, საცდის თუ ამოწამო-
ვარდის, იის, პაუზის, დანადრის, ხანდალ-
ის და სხვა „ქონდალი“ სურნელვები და
ვატიკელები უცნობის, ცხოვრების სხვადას-
მეცხადლობისაა. ზოგი ქარისციკლი, ზოგი —
ჩიწველული ბიზონის მწველელი, მოცემე-
ვაშია. წიკარტის პერსონაჟი და მ-
კრავალი პატარა ფიგურა ექვსხეობისა
ინტერესი ხიშხილბისა, ყველაზე დიდი — ამ
სანტეხტისა.

ზღვარები ეგრნაისის წიკაუცონი კმა-
კითხე 15 ექვსადეა, მწკრავალი და
ფურცლებითა ვატიკელებზე ატოკებს. მან
ქვეზე 1700 ატოკელას მოუყარა თავი.

აბაზანას თუ ემალი ას-
ციფილა, ნუ იჭკარებ მის
გამოცვლას. შეიძინე წებო
„სუპერციმენტი“, აურიე
იგი თეთრი ემალის საღე-
ბავში. აბაზანა კარვალ გა-
რეცე და ეს შესკეულე-
ბული ნარევი დაზიანე-
ბულ ადგილს წახსებე, რომ
დაშრება, ისევ გაიმეორე,
მერე კიდევ და... აბაზა-

ეს რჩევა-დარიგება
პატარა დიანახლისს გა-
მოადგება. ხორცის საკეი
გაცილებით უფრო იოლ-
ად გაატარებს ხორცს, თუ
შეგ მცენარეულ ზეთს ჩა-
სხამ (1 კილოგრამ ხორ-
ცზე 2-მ ჩაის კოფში ზე-
თი).

ერთხელ იწვალე, მაგ-
რამ შერე დიანახს გემს-
ხურება: სანტეკნიის რე-
მონტისას სააბაზანოს მი-
ლებში კაპრონის ძაფი
ჩააყოფე, როგორ უნდა
გაკეთდეს ეს? წყლის ჭე-
ვლი და კაპრონის ძაფზე
გამობმული დიდი, ამ საქ-
მეს მეთი არავფერი სჭირ-
დება. ამ ძაფის საშუალებ-
ით მიიღებს გაწმენდ ბო-
ლმი.

შემოსასველ ღერე-
ფანში პატარა კარლა შე-
გიძლია ფეხსაცმელების
შესაწყოებად გამოიყენო
აი ასე.

ნას „იარა“ აღარც დაჩნ-
დება.

მიმოხიეული არამაგნი-
ტური ყოველგვარი ფეხ-
ილი შეგიძლია იატაკიდან
მტვერსასრუტით აწმინ-
დო. ამისათვის მტვერსას-
რუტის საქშენს ბოლოზე
დოლბანდის ნაჭერი უნდა
შემოახვიო. ჩართავ მტვე-
რსასრუტს — დოლბანდი
ფეხნილს მიიკრავს, გამო-
რთავ — ჩამოყრის.

რეისფედერი უფბარი
საშუალებაა კინოფილის
გადასაჭრელად და შემ-
დეგ მისაწებებლად. რეის-
ფედერის პირში წებო
კარვალ ჩერდება და არ
წვეთავს.

ლ. ასათიანი — საპირველმისო (ლეკია) „საქიანო“	2
გ. ბუთხუზი — შევლი (მოთხრობა) „საქიანო“	2
გ. ბახტაძე — ოჯახი დიდი, ბედნიერი (ნარკვევი)	6
ე. ცხადავა — კონკურსი — „საქიანო“	10
ნ. ფაფლენიშვილი — კეთილი, ერთგული მეგობარი (ნარკვევი)	11
დ. ივარდავა — ყარსის ბრძოლა (ბალადა)	14
გ. თომაძე — სულ აღმართ-აღმართ (მოთხრობა)	16
მ. ჩხეიძე — მყინვარწყვერი (მოთხრობა)	18
კ. ცოციანი	21
ა. ისი	22
გ. უსენსი — წიგნი (მოთხრობა)	24
უ. ცხორი — იუმორი	25
ნ. ბეზარაშვილი — ამბორები (მოთხრობა)	26
დ. ტყეშელაშვილი — მეღუზების სასახლის ზღაპარი (ზღაპარი)	27
პ. ათაბაგი — გვირგვინი (წერილი)	29
ახალი წიგნები	30
საინტერესო საიხლენი	30
გ. ბიბულაძე — გაღარჩენილი კალმისი (ნამდვილი ამბავი)	31
გ. დ. ოსტროვი — სარკე	31
გ. ა. ოსტროვი — სარკე	32
ც. ბ. ოსტროვი — გარეკ.	3

გარეკანის 1-ლი გვერდის მხატვრობა ზურაბ სუმ-
ბაძისა, მე-4 გვერდის — ზურაბ დათუაშვილის ფოტო
„შინოსტუქელთა მემორიალი პატარაფულში“.

შთავარი რედაქტორი ბაბუღია შვილი

სარედაქციო კოლეგია: ნუზარ აფხაზაძე, ზურაბ ბიძიაძე,
აბოხანოვ ვარდანოვი, დიმიტრი აბაშაძე, ბიძია ფიცი-
შვილი (მხატვარი-რედაქტორი), მირონი კონიძე, გიორგი ლა-
რიაშვილი, ილია შამანია, სიმონ შამანიანი (პ./მ. მდიანი),
ლიანა შვირთაძე, ზურაბ წამბარაშვილი, ზურაბ მუხა-
რიაძე.

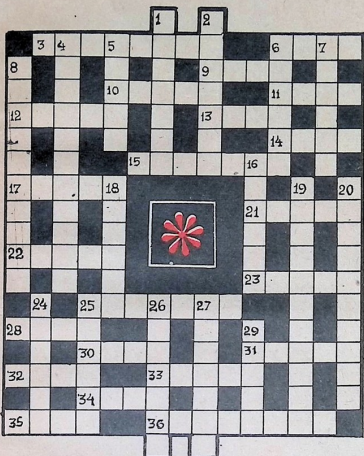
საქართველოს კ. ც. ც. გამოცემლობის სტამბა. 880086, ლენინ-
ის ქ. № 14.

რედაქციის მისამართი: 880096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტე-
ლეფონები: შთავარი რედაქტორის — 98-07-05, 98-01-81, პ. მგ.
მდიანი — 98-07-03, 98-03-05, განყოფილებების — 98-07-02, 98-07-01.
გადაცემა ასაწყოებად 23. 03. 88 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭდად
19. 05. 88 წ., ქაღალდის ფორმატი 60×90/3. ფიზიკური ნაბეჭდ
ფურცელი 4. სააღრცხვო-საგამომცემლო თაბაზი 5,35, შეჯ. 799.
ტირ. 153300. ვეხ. უე 14466.

რედაქციის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ.
თბილისში მცხოვრებ ავტორებს მასხუ წერილობითი არ ეცნობებათ.

«Пионер», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского
Республиканского Совета Всесоюзной пионерской
организации имени В. И. Ленина для школьников.
Выходит один раз в месяц на грузинском языке.
Издательство ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси,
ул. Ленина, 14.

Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14.
Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии,
380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14.
Формат 60×90/3, учетно-изд. л. 4, усл. печ. л. 5,35.
Тираж 153 300 экз. Цена 20 коп.

თარაზულად: 4. მონათა აფანების ბუღალი იტალიაში; 6. ფრაზა ეუჩინერი; 9. თავადის ტიტული ინდოეთში; 10. ღვინის დასადევი; 11. ქალის თვის საბურავი ძველად; 12. საფუზაგო, სადარაო პუნქტი; 13. რუსეთის მდინარე; 14. ატმოსფერული ტენი; 15. საყაცნელა-

რიო ნივთი; 17. პოეტური ნაწარმოები; 21. თხრობითი, გაულქმსავი ლიტერატურა; 22. ძველქართული მარცვლელის სადევი მარყობლობა; 23. პარკოსანთა იჯახის ბალახოვანი მცენარე; 25. თხვალი ტვირთის ვადასაზლი გემი; 28. მარადწვანე მცოცავი მცე-

ნარე; 30. ხეულის შემადგენელი ნივთიერების ჩაოდენობა; 31. ერთგვარი თამაშობის ბურთი; 32. მოვლენის პროცესის განვითარების ცალკეული სტადია; 33. 1978 წ. პოლონელი ჩემპიონი სიმაღლეზე ბტომაში; 34. შეიზრების კონკურსის ნაწილი; 35. პანტომიმის შემსრულებელი მსახიობი; 36. ვაგონების სახე.
შეკვალად: 1. ძველი სპარსეთის პარვიციის მმართველი; 2. მსხვილი ბურთუვითი ინტერესების გამომატველი პარტია საფრანგეთის დიდი ბურჟუაზიული რევოლუციის დროს; 4. დამკვირვებლისგან დაშორებულ რისამე ხელი. პასორამა; 5. ელექტრომაგნიტური ტალღების უსადენებოლ გადაცემა-მიღება სივრცეში; 6. ღვინის დასაწერი და შეინახვის სადგომი; 7. დიდი წვათლება; 8. კუბელი მოკადრავი; 10. რამე ნაკეთობათა ტიპების, მოდელების ერთობლიობა; 18. საკრავი ინსტრუმენტი; 19. დანის დედექალაქი; 20. ქართველი კომპოზიტორი; 24. გერმანული კომპოზიტორი; 25. მოვლენული პანდორი; 26. კლავიშნობა საკრავთა საერთო სახელწოდება; 27. საუკეთესო შედეგი სპორტულ შეჯიბრებაში; 29. სიდიდითა ვასაზომად ერთ ზაზე მოთავსებული დანაყოფები ხელსაწყოზე.
ბ. რუსსკი

აბა თუ იცით?

1. ორი კუნძული ერთ ზღვაში მდებარეობს, მაგრამ სხვადასხვა კონტინენტს ეკუთვნიან. რომელია ეს კუნძულები, სად მდებარეობენ და რომელ კონტინენტებს ეკუთვნიან?
 2. რომელ კონტინენტზე არ არის მდინარეები და ტბები?
 3. ევროპის მდინარეების რომელ თვეს შეიძლება ვუწოდოთ მართონელი და რატომ?
 შევენ, ცხადია, იცით, სად მდებარეობს თეთრი ზღვა, მაგრამ, აბა, რომელმა თქვენგანმა იცის, რამდენია და სად არის თეთრი ტბა, თეთრი მდინარე?

სასაქონლო მოთხოვნა „სასაქონლო“ კრმსმრღი

თარაზულად: 3. რავა; 4. ქორი; 6. რაქვი; 7. აზია; 9. რკინი; 11. პარტი; 13. სადათი; 16. აკაუსია; 19. ტყე; 20. დუყი; 21. იდეა; 23. მილი; 24. ბუყი; 26. ინხა; 29. ზიზი, 30. სიში; 31. ფეხობა; 34. ტაქარი; 37. სალონი; 39. აზარტი; 41. იარა; 44. კიზი; 45. იაგო; 46. ბრნი.
შეკვალად: 1. ევროპი; 2. სონატა; 3. რკი; 5. იპი; 6. რუკვა; 8. ალიზა; 10. მკა; 12. რქა; 14. იდაზი; 15. თოიდე; 17. კადრი; 18. ციყვი; 22. არხაზი; 23. მლოცვა; 24. ზლი; 25. კაირო; 27. სხიბა; 28. არამა; 32. ენალა; 33. ხბო; 35. ძნა; 38. რკინი; 39. „ნიანგა“; 40. ზაქარო; 42. აბი; 44. შნი.

შარადები

თუმცა დიდი თვალები აქვს, დღისით ცუდად ხედავს, ვარჯიშით ფრანგულია, რომელია, ნეტავ? შინაური ცხოველი კი დასკვნისათვის გვიწდა, ზოგს სახელად „წახლა“ ჰქვია ზოგს — „ინო“ და „შინდა“...
 შევავრთ ორივენი ჩამოთვლილი ჩივით და იმწამსვე სააბურად აგუზუნდა იგი.

ჩივით პირველი — მარცვალთა შუაში ჩაეპტება, ხოლო მეოთხე — კიდური თანხმოვნის შემდეგ დაწვდება; სამოწავროდ გავიდა, ზღვა აიჭორა ტალღებდა.

ორმის დატოვებულ რქის სახელს თუ გაიხსენებ ადვილად, მერე მას პურის სინონიმს დაერთავ ბოლო ნაწილად: ოდნედაც სიტყვა მეორე ორი თანხმოვნის მცირდება. — იმ ჯიშის ვაზეუ ურჩენი ლლისფრად გამოპარწყინდება.

შ. პირანაშვილი

რამდენი წუთში დამეწავა?

უფროსი ძმა სკოლაში მსვლას 30 წუთს ანდომებს, უმცროსი კი 40-ს. რამდენ წუთში დამეწავა უფროსი ძმა უმცროსის, თუ შინიდან 5 წუთით გვიან გამოვა?

სხსუშარკ ამომცანა

მდინარეს ორი მჭვარი მიადა, ნაპირთან მხოლოდ ერთადგილიანი ნავი იდგა მაგრამ ორივე მჭვარი ვაღმა ამ ნავით ვაიდა. როგორ მოაბერებს ეს?

გამომცანები

ჩიწა, გვა, ღურბინდა.

თუკი ვარსკვლავთა კრებულის სახელი გეტყვინებ, მერე ანანის ორად ორ ახისდა უნდა მიგნებო:

შიგომუსვლელთა მემორიალი
პატარაძეული

ს. ლომთაძის ხეივანი

ქართული
ლიბრარიონი

637/123

